

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen hyväksymisestä ja kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehtyyn yleissopimukseen liittymisestä sekä laeiksi niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Strasbourgissa marraskuussa 1997 tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen kansalaisuudesta (kansalaisuusyleissopimus) ja hyväksyisi liittymisen New Yorkissa elokuussa 1961 tehtyyn yleissopimukseen kansalaisuudettomuuden vähentämisestä sekä antaisi suostumuksensa eräiden kansalaisuusyleissopimuksen nojalla annettavien vaurioiden tekemiseen.

Kansalaisuusyleissopimuksessa määritellään kansalaisuutta koskevat periaatteet ja määräykset sekä monikansalaisten asevelvollisuutta koskevat määräykset. Johtavia periaatteita ovat jokaisen oikeus kansalaisuuteen ja kansalaisuudettomuuden välttäminen. Yleissopimus sisältää syrjinnän kiellon. Yleissopimuksessa on myös määräyksiä kansalaisuuden saamisesta, menettämisestä, takaisin saamisesta, monikansalaisuudesta ja kansalaisuuteen liittyvistä menettelyistä.

Sopimusvaltioiden on kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen mukaan pääsääntöisesti annettava kansalaisuus alueellaan syntyneelle henkilölle, joka ei saa muun valtion kansalaisuutta. Sopimusvaltion on annettava kansalaisuus myös kysymyksessä olevan valtion kansalaisen lapselle, joka ei saa muun valtion kansalaisuutta. Kansalaisuuden menettäminen tai kansalaisuudesta luopuminen ei saa pääsääntöisesti johtaa siihen, että henkilöstä tulisi kansalaisuudeton. Yleissopimus sisältää kiellon kansalaisuuden pois ottamisesta henkilö-

tä tai henkilöryhmältä rodun, etnisen, uskonnollisen tai poliittisen synn perusteella. Lisäksi yleissopimus sisältää alueluovutustilanteita, yleissopimuksen eräiden määräysten takautuvaa soveltamista sekä sen tulkintaa tai soveltamista koskevien erimielisyyksien ratkaisumenettelyä koskevia määräyksiä.

Vuonna 2003 voimaan tulleen kansalaisuuslain säännökset vastaavat sekä kansalaisuusyleissopimuksessa että kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdystä yleissopimuksessa olevia määräyksiä.

Kansalaisuusyleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan maaliskuussa 2000. Suomen osalta sopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jolloin Suomi on tallettanut hyväksymiskirjansa Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan. Yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tuli kansainvälisesti voimaan joulukuussa 1975. Suomen osalta yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä liittymiskirjan tallettamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ne ovat tarkoitetut tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksilla säädettävänä ajankohtina samanaikaisesti kyseessä olevien sopimusten voimaantulon kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Kansainvälinen kehitys.....	3
2.2 Suomen lainsäädäntö.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
3.1 Tavoitteet.....	5
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
5 ASIAN VALMISTELU.....	6
6 MUITA ESITYKSEEN VAIKUTTAVIA SEIKKOJA.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 Yleissopimusten sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön.....	8
1.1 Eurooppalainen yleissopimus kansalaisuudesta.....	8
1.2 Yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä.....	19
2 Lakiehdotusten perustelut.....	23
2.1 Laki kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	23
2.2 Laki kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	24
3 Voimaantulo.....	24
4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	24
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	24
4.2 Käsittelyjärjestys.....	25
LAKIEHDOTUKSET.....	27
1. Laki kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	27
2. Laki kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	28
SOPIMUSTEKSTIT.....	29

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksen tarkoituksena on saattaa Strasbourgissa 6 päivänä marraskuuta 1997 tehty eurooppalainen yleissopimus kansalaisuudesta, jäljempänä *kansalaisuusyleissopimus*, ja New Yorkissa 30 päivänä elokuuta 1961 tehty yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä voimaan Suomessa.

Kansalaisuusyleissopimus sisältää kansalaisuutta koskevia periaatteita ja määräyksiä sekä monikansalaisten asevelvollisuutta koskevia määräyksiä. Kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyssä yleissopimuksessa on tärkeänä periaatteena jokaisen oikeus kansalaisuuteen ja kansalaisuudettomuuden välttäminen.

Kansalaisuusyleissopimuksen sopimuspuolia ovat Alankomaat, Albania, Bulgaria, Islanti, Itävalta, Makedonia, Moldova, Portugali, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Tanska, Tsekin tasavalta, Ukraina ja Unkari. Kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen sopimuspuolia ovat Alankomaat, Albania, Armenia, Australia, Azerbaidzhan, Bolivia, Bosnia-Hertsegovina, Costa Rica, Guatemala, Irlanti, Itävalta, Kanada, Kiribati, Latvia, Lesotho, Liberia, Libya, Niger, Norja, Romania, Ruanda, Ruotsi, Saksa, Senegal, Slovakia, Swasimaa, Tanska, Tshad, Tsekin tasavalta, Tunisia, Uruguay, Uusi-Seelanti ja Yhdistynyt Kuningaskunta. Kansalaisuusyleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000 ja yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä 13 päivänä joulukuuta 1975.

Yleissopimukset ovat tämän esityksen liitteenä.

2 Nykytila

2.1 Kansainvälinen kehitys

Yhdistyneet Kansakunnat on useissa yhteyksissä pyrkinyt edistämään yksilön oikeutta kansalaisuuteen ja vähentämään kansalaisuudettomuustapauksia. Vuoden 1948 ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaan jokaisella on oikeus kansalaisuuteen, eikä keneltäkään saa mielivaltaisesti riistää kansalaisuutta eikä evätä oikeutta kansalaisuuden vaihtamiseen. Useat ihmisoikeussopimukset, joiden sopimuspuolena Suomikin on, sisältävät kansalaisuutta koskevia määräyksiä. Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 7-8/1976) mukaan jokaisella lapsella on oikeus saada kansalaisuus. Tätä periaatetta korostetaan myös lapsen oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa (SopS 59-60/1991). Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 67-68/1986) määrätään, että sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yhtäläiset oikeudet kuin miehille saada, muuttaa ja säilyttää kansalaisuutensa. Erityisesti niiden tulee varmistaa, ettei avioliitto ulkomaalaisen kanssa eikä aviomiehen kansalaisuuden muuttuminen avioliiton aikana automaattisesti muuta vaimon kansalaisuutta, tee hänestä valtiotonta tai pakota häntä vastaanottamaan miehensä kansalaisuutta. Sopimusvaltioiden tulee myöntää naisille yhtäläiset oikeudet kuin miehille heidän lastensa kansalaisuuteen nähden. Myös yleissopimuksessa avioliitossa olevan naisen kansalaisuudesta (SopS 32/1968) tavoitellaan naisten ja miesten tasa-arvoisuutta kansalaisuusasioissa. Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 37/1970) sopimusvaltiot ovat sitoutuneet takaamaan kaikille rotuun, ihonväriin tai kansalliseen tai etniseen alkuperään katsomatta oikeuden kansalaisuuteen. Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä on lisäksi tehty pohjoismainen sopimus eräiden kansalaisuutta koskevien määräysten voimaansaattamisesta, jäljempänä Pohjoismainen kansalaisuussopimus (SopS 61/2003). Yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehtiin New Yorkissa 30 päivänä elokuuta 1961. Euroopan neuvoston ministerikomitean sijaiskokous hyväksyi 14 päivänä toukokuuta 1997 eurooppalaisen yleissopimuksen kansalaisuudesta. Yleissopimus avattiin allekirjoi-

tettavaksi ministerikomitean 101. istunnossa 6 päivänä marraskuuta 1997.

2.2 Suomen lainsäädäntö

Kansalaisuutta koskevista asioista säädetään perustuslaissa, kansalaisuuslaissa (359/2003) ja valtioneuvoston asetuksessa kansalaisuudesta (799/2004). Perustuslain 5 §:n mukaan Suomen kansalaisuus saadaan syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Kansalaisuus voidaan myöntää laissa säädetyn edellytyksin myös ilmoituksen tai hakemuksen perusteella. Suomen kansalaisuudesta voidaan vapauttaa vain laissa säädettyillä perusteilla ja sillä edellytyksellä, että henkilöllä on tai hän saa toisen valtion kansalaisuuden. Suomen kansalaisuuslaissa noudatetaan periytymisperiaatetta (jus sanguinis), jota kansalaisuudettomuustapausten välttämiseksi täydentää syntymämaaperiaate (jus soli).

Suomessa harkittiin kansalaisuusyleissopimuksen hyväksymistä vuonna 1997. Tuolloin katsottiin, että sopimuksen hyväksyminen olisi vaatinut varaumien tekemistä tiettyihin sopimuksen artikloihin. Vuonna 1997 Suomessa oli voimassa kansalaisuuslaki (401/1968, muut. 584/1984 ja 155/1995). Toimivalta kansalaisuushakemusten ratkaisemisessa oli hallitusmuodon (94/1919) 31 §:n mukaan tasavallan presidentillä. Kansalaisuusilmoitukset ratkaisi Ulkomaalaisvirasto. Sopimuksen hyväksyminen olisi edellyttänyt varaumien tekemistä 6 artiklan 1 a kappaleeseen, 7 artiklan 2 kappaleeseen ja 12 artiklaan. Tuolloin voimassa olleen kansalaisuuslainsäädännön mukaan Suomen kansalaisen miehen avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi sai Suomen kansalaisuuden joko vanhempiensa myöhemmin solmiman avioliiton perusteella tai ilmoitusmenettelyllä. Pelkkä isyyden vahvistaminen ei riittänyt Suomen kansalaisuuden saamiseen. Varauksen tarve poistui tältä osin nykyisen kansalaisuuslain voimaantulon yhteydessä. Kansalaisuuslain 9 §:n 1 momentin 2 b kohdan mukaan Suomessa avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi saa Suomen kansalaisuuden isyyden vahvistamisen perusteella. Toinen varauksen tarve

liittyi sopimuksen 7 artiklan 2 kappaleeseen. Lapsi saattoi aikaisemman kansalaisuuslainsäädännön nojalla menettää tietyissä tilanteissa Suomen kansalaisuutensa hänen vanhempansa saadessa vieraan valtion kansalaisuuden, jos hänelle ei jäänyt huoltajaa, joka on Suomen kansalainen. Merkitystä Suomen kansalaisuuden menettämisen kannalta oli lapsen huoltosuhteella, ei sinänsä vanhemmuudella. Mahdollisen varauksen tarve on poistunut uuden kansalaisuuslain myötä. Kolmas selkeä varauksen tarve liittyi aikaisemmin muutoksenhakuoikeuden puuttumiseen kansalaisuusasioissa. Tasavallan presidentin päätökseen ei saanut hakea muutosta. Kansalaisuuspäätöksiin tuli muutoksenhakuoikeus 15 päivästä elokuuta 1998 lukien, kun kansalaisuuslain muutos (481/1998) tuli voimaan. Samassa yhteydessä toimivalta kansalaisuusasioissa siirtyi kokonaisuudessaan Ulkomaalaisvirastolle.

Suomen kansalaisuuden on 1 päivästä heinäkuuta 1968 lukien saanut syntyessään Suomessa syntyvä lapsi, jos hän ei syntyessään saa vieraan valtion kansalaisuutta. Periytymisperiaatetta täydentävä syntymämaaperiaate oli mainittu jo kumotun kansalaisuuslain (401/1968) 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja se on mainittu nykyisen kansalaisuuslain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa. Tältä osin liittymiseen kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehtyyn yleissopimukseen ei ole ollut estettä. Sen sijaan sopimukseen liittyminen olisi edellyttänyt aikaisemmin muutosta kansalaisuuslakiin Suomen kansalaisen miehen avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen osalta. Suomen kansalaisen miehen ulkomailla avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi ei saanut Suomen kansalaisuutta muutoin kuin vanhempiensa myöhemmin solmiman avioliiton perusteella tai ilmoitusmenettelyllä. Suomen lainsäädäntö ei aukottomasti taannut kansalaisuuden myöntämistä lapselle, joka ei voinut saada syntymävaltionsa kansalaisuutta ja jäi täten kansalaisuudettomaksi. Näin ollen Suomen aikaisempi kansalaisuuslainsäädäntö oli ristiriidassa sopimuksen määräysten kanssa. Ristiriita on poistunut nykyisen kansalaisuuslain myötä.

Suomen voimassa oleva kansalaisuuslainsäädäntö vastaa kansalaisuusyleissopimuksessa ja kansalaisuudettomuuden vähentämi-

sestä tehdyssä yleissopimuksessa olevia määräyksiä.

Kansalaisuusyleissopimus sisältää asevelvollisuuden suorittamista koskevia määräyksiä. Suomessa asevelvollisuuden suorittamisesta ja siitä vapauttamisesta säädetään asevelvollisuuslaissa (452/1950). Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen uudeksi asevelvollisuuslaiksi (HE 37/2007 vp). Sekä voimassa olevassa asevelvollisuuslaissa että lakiehdotuksessa on säännös, jonka mukaan asevelvollisuudesta on asevelvollisuuslaissa säädetyn lisäksi voimassa, mitä Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista johuu.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on, että Suomi hyväksyy kansalaisuusyleissopimuksen ja liittyy kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehtyyn yleissopimukseen. Ensiksi mainitun yleissopimuksen hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan ja jälkimmäisen liittymiskirjat Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Kansalaisuusyleissopimukseen liittyvän valtion osalta sopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jolloin Suomi on tallettanut hyväksymiskirjansa Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan. Kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehty yleissopimus tulee siihen liittyvän valtion osalta voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä liittymiskirjan tallettamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Esitykseen sisältyvät lakiehdotukset sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kyseessä olevan sopimuksen kanssa.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Kansalaisuusyleissopimuksen tarkoituksena on edistää kansalaisuutta koskevien oikeusperiaatteiden asteittaista kehitystä ja niiden

saattamista osaksi valtiosisäistä lainsäädäntöä. Pyrkimyksenä on luoda puitteet hyvälle hallinnolle kansalaisuusasioissa. Sopimuksessa korostetaan jokaisen oikeutta kansalaisuuteen ja kielletään kansalaisuuden mieltävaltainen pois ottaminen. Sopimus sisältää syrjinnän kiellon. Yksi sopimuksen keskeisiä periaatteita on kansalaisuudettomuuden estäminen ja vähentäminen.

Kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen tarkoituksena on turvata kaikille henkilöille jonkin valtion kansalaisuus. Sopimusvaltion on pääsääntöisesti annettava kansalaisuus alueellaan syntyneelle henkilölle ja kansalaisensa muuallakin syntyneelle lapselle, mikäli hän muuten jäisi kansalaisuudettomaksi. Yleissopimuksella pyritään myös estämään se, että henkilö tulisi kansalaisuudettomaksi, jos hän siviilisäädyn tai siviiliaseman muuttumisen tai muun seikan johdosta menettää sopimusvaltion kansalaisuuden. Henkilöä ei tule vapauttaa oman ilmoituksensa perusteella tai vastoin tahtoaan sopimusvaltion kansalaisuudesta, mikäli seurauksena olisi kansalaisuudettomuus. Kansalaisuutta ei saa ottaa pois rodun, etnisen, uskonnollisen tai poliittisen syyn perusteella. Sopimusvaltioiden tulee huolehtia myös valtioseuraantotapauksissa tai muutoin vastaanottaessaan tai luovuttaessaan aluetta siitä, etteivät alueen kansalaiset jää kansalaisuudettomiksi.

4 Esityksen vaikutukset

Molemmat yleissopimukset sisältävät pääosin määräyksiä asioista, joista on Suomessa säädetty kansalaisuuslaissa. Määräykset sisältävät kansalaisuuden saamiseen ja sen menettämiseen liittyviä periaatteita ja menettelytapoja.

Hallituksen esityksessä kansalaisuuslaiksi (HE 235/2002 vp) todetaan, että esityksen hyväksyminen mahdollistaisi Suomen osalta eurooppalaisen kansalaisuusyleissopimuksen hyväksymisen ja liittymisen kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehtyyn yleissopimukseen ilman varauksia. Yleissopimusten hyväksyminen ei edellytä kansalaisuuslain muutoksia. Yleissopimuksiin sisältyvästä syrjinnän kiellosta säädetään Suomessa perustuslain 6 §:ssä. Yleissopimukset eivät vai-

kuta viranomaisten toimintaan eivätkä aiheuta lisäkustannuksia.

Sekä voimassa olevassa asevelvollisuuslaissa että ehdotuksessa uudeksi asevelvollisuuslaiksi on säännös, jonka mukaan asevelvollisuudesta on asevelvollisuuslaissa säädetty lisäksi voimassa, mitä Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista johtuu. Suomen liittyttyä tässä tarkoitettuihin sopimuksiin sopimusten määräykset täydentävät Suomen asevelvollisuuslainsäädäntöä sopimusvaltioiden kansalaisten asevelvollisuuden osalta.

Kansalaisuusyleissopimuksen hyväksyminen vähentäisi jonkin verran varusmiespalveluksesta vapautumista koskevien hakemusten määrää, koska nykyistä suurempi osa asevelvollisista vapautettaisiin varusmiespalveluksen suorittamisesta suoraan kansalaisuusyleissopimuksen perusteella. Ulkomaalaisvirasto on vuosittain määrittänyt Pääesikunnan pyynnöstä noin 100 asevelvollisuusikäisen henkilön kansalaisuusaseman. Sopimukseen liittymisellä ei olisi merkittävää vaikutusta Ulkomaalaisvirastossa tehtävien kansalaisuusaseman määrittämisten määrään.

Taulukko: Varusmiespalveluksesta vapautumista koskevien hakemusten määrä

2002	2003	2004	2005	2006
223	261	352	400	442

Taulukko: Kansalaisuusaseman määrittämiset Ulkomaalaisvirastossa (kpl)

2002	2003	2004	2005	2006
2548	1378	990	987	1348

5 Asian valmistelu

Euroopan neuvosto hyväksyi kansalaisuusyleissopimuksen 6 päivänä marraskuuta 1997. Suomi oli yksi sopimuksen tuolloin allekirjoittaneista valtioista. Yleissopimuksen sopimuspuolina on 16 valtiota: Alankomaat, Albania, Bulgaria, Islanti, Itävalta, Makedonia, Moldova, Portugali, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Tanska, Tsekin tasavalta, Ukraina ja Unkari.

Suomi osallistui Genevessä vuonna 1959 pidettyyn yleissopimusta kansalaisuudettomuuden vähentämisestä valmistelleeseen konferenssiin huomioitsijana. New Yorkissa järjestetyssä jatkokonferenssissa Suomella oli täysivaltainen edustaja. Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous hyväksyi yleissopimuksen kansalaisuudettomuuden vähentämisestä 30 päivänä elokuuta 1961. Yleissopimuksen sopimuspuolina on 33 valtiota: Alankomaat, Albania, Armenia, Australia, Azerbaidžhan, Bolivia, Bosnia- Hertsegovina, Costa Rica, Guatemala, Irlanti, Itävalta, Kanada, Kiribati, Latvia, Lesotho, Liberia,

Libya, Niger, Norja, Romania, Ruanda, Ruotsi, Saksa, Senegal, Slovakia, Swasimaa, Tanska, Tshad, Tsekin tasavalta, Tunisia, Uruguay, Uusi-Seelanti ja Yhdistynyt Kuningaskunta.

Hallituksen esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä. Siitä ovat antaneet lausuntonsa oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö, puolustusministeriö, työministeriö, valtiovarainministeriö ja Ulkomaalaisvirasto.

6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallituksen esitys uudeksi asevelvollisuuslaiksi (HE 37/2007 vp) annettiin eduskunnalle 15 päivänä kesäkuuta 2007. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asevelvollisuuslaki, joka korvaisi vuoden 1950 asevelvollisuuslain. Asevelvollisuuslain uudistuksen tavoitteena on saattaa asevelvollisuuslaki perustuslain vaatimukset täyttäväksi ja myös muutoin entistä ajanmukaisemmaksi ja toimivammaksi. Ulkosuomalaisen ja toisen valtion kansalaisten asevelvollisuusasioihin ehdotetaan

nykyistä joustavampia menettelytapoja. Ulkomailla asuva ei olisi velvollinen tulemaan kutsuntaan henkilökohtaisesti, vaan hän voisi hoitaa asian lähettämällä kirjallisen selvityksen palveluskelpoisuudestaan. Ulkomailla pitkään asunut, jolla olisi lisäksi muun valtion kansalaisuus, ei olisi velvollinen tulemaan kutsuntaan, eikä palvelukseen rauhan aikana. Käytössä olisi myös mahdollisuus myöntää vapautus hakemuksesta, kuten nykyisinkin. Lakiehdotuksessa on säännös, jonka mukaan asevelvollisuuden suorittamisesta on lisäksi voimassa, mitä siitä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa määrätään. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomi tekisi eurooppalaiseen yleissopimukseen kansalaisuudesta varauksia ja antaisi selityksen, joiden sisältö on kytketty tiettyihin

asevelvollisuuslakiehdotuksen sisältämiin säännöksiin. On siksi tärkeää, että tätä hallituksen esitystä ei hyväksytä aikaisemmin kuin asevelvollisuuslakia koskeva esitys.

Siviilipalveluksesta säädetään siviilipalveluslaissa (1723/1991). Laissa on säännökset siviilipalveluksesta vapauttamisesta ulkomaan kansalaisuuden perusteella. Myös siviilipalveluslain uudistaminen on vireillä. Siviilipalveluslakityöryhmä antoi mietintönsä 16 päivänä lokakuuta 2006. Työryhmän ehdotukset ovat monikansalaisten siviilipalveluksen suorittamista koskevien säännösten osalta samankaltaisia kuin asevelvollisuuslakiin ehdotetun muutokset. Hallituksen esitys siviilipalveluslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 140/2007 vp) annettiin eduskunnalle 24 päivänä lokakuuta 2007.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Yleissopimusten sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön**1.1 Eurooppalainen yleissopimus kansalaisuudesta**

Eurooppalainen yleissopimus kansalaisuudesta on jaettu kymmeneen lukuun: I luku Yleiset asiat (artikla 1-2), II luku Kansalaisuutta koskevat yleiset periaatteet (artikla 3-5), III luku Kansalaisuutta koskevat määräykset (artikla 6-9), IV luku Kansalaisuuteen liittyvät menettelyt (artikla 10-13), V luku Monikansalaisuus (artikla 14-17), VI luku Valtioseuraanto ja kansalaisuus (artikla 18-20), VII luku Asevelvollisuus monikansalaisuustapauksissa (artikla 21-22), VIII luku Sopimusvaltioiden välinen yhteistyö (artikla 23-24), IX luku Yleissopimuksen soveltaminen (artikla 25-26) ja X luku Loppumääräykset (artikla 27-32).

I luku

Yleiset asiat

1 artikla. *Yleissopimuksen tavoite.* Artiklassa todetaan, että sopimuksessa asetetaan luonnollisten henkilöiden kansalaisuutta koskevat periaatteet ja määräykset, samoin kuin monikansalaisten asevelvollisuutta koskevat määräykset, joiden kanssa kansallisten lainsäädäntöjen tulee olla yhdenmukaisia.

2 artikla. *Määritelmät.* Artikla sisältää sopimuksessa käytettyjen termien määritelmät. Määritelmät eivät ole ristiriidassa kansalaisuuslain kanssa. Kansalaisuudella tarkoitetaan yleissopimuksessa henkilön ja valtion välistä oikeudellista suhdetta. Kansalaisuus ei osoita henkilön etnistä alkuperää. Kansalaisuuslain 2 §:ssä kansalaisuus on määritelty yksilön ja valtion väliseksi lainsäädännölliseksi siteeksi, joka määrittää yksilön aseman valtiossa ja jolla määritetään yksilön ja valtion välisiä keskeisiä oikeuksia ja velvollisuuksia. Monikansalaisuus tarkoittaa artiklan mukaan sitä, että samalla henkilöllä on samanaikaisesti kaksi tai useampia kansalaisuuksia. Monikansalaisuuden käsitettä ei ole

määritelty kansalaisuuslaissa, koska sen sisältöä on pidetty itsestään selvänä. Lapsi on artiklan mukaan alle 18-vuotias henkilö, ellei lapsi häneen sovellettavan lainsäädännön mukaan tule täysi-ikäiseksi aikaisemmin. Kansalaisuuslain 2 §:n mukaan lapsi on alle 18-vuotias naimaton henkilö. Valtionsisäisellä lainsäädännöllä tarkoitetaan yleissopimuksessa kaikkia kansallisen oikeusjärjestelmän määräyksiä perustuslaista tapaoikeuteen ja oikeuskäytäntöön.

II luku

Kansalaisuutta koskevat yleiset periaatteet

3 artikla. *Valtion toimivalta.* Artiklassa todetaan, että kukin valtio määrittelee lainsäädännössään, ketkä ovat sen kansalaisia. Muiden valtioiden tulee hyväksyä tämä lainsäädäntö sikäli kuin se on yhdenmukainen kansainvälisten sopimusten, kansainvälisen tapaoikeuden ja yleisesti hyväksytyjen kansalaisuutta koskevien oikeusperiaatteiden kanssa. Perustuslain 5 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaisuus saadaan syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Kansalaisuus voidaan myöntää laissa säädettyin edellytyksin myös ilmoituksen tai hakemuksen perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan Suomen kansalaisuudesta voidaan vapauttaa vain laissa säädettyillä perusteilla ja sillä edellytyksellä, että henkilöllä on tai hän saa toisen valtion kansalaisuuden. Kansalaisuuslaissa säädetään, millä perusteilla Suomen kansalaisuus saadaan tai menetetään.

4 artikla. *Periaatteet.* Artiklassa määritellään ne periaatteet, joita sopimusvaltioiden kansalaisuutta koskevien määräysten tulee noudattaa. Näitä ovat jokaisen oikeus kansalaisuuteen, kansalaisuudettomuuden välttäminen ja kielto ottaa mielivaltaisesti kansalaisuus pois. Artiklassa todetaan myös, että avioliitto tai sen purkautuminen tai aviopuolison kansalaisuuden muuttuminen eivät saa vaikuttaa automaattisesti toisen puolison kansalaisuuteen. Perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin.

Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 5 §:n 2 momentin mukaan Suomen kansalaisuudesta voidaan vapauttaa vain laissa säädettyillä perusteilla ja sillä edellytyksellä, että henkilöllä on tai hän saa toisen valtion kansalaisuuden. Kansalaisuuslaissa on omaksuttu periytymisperiaate, jonka mukaan lapsen Suomen kansalaisuus perustuu pääsääntöisesti lapsen vanhemman Suomen kansalaisuuteen. Suomen kansalaisen lapsella on oikeus Suomen kansalaisuuteen joko suoraan lain nojalla tai ilmoitusmenettelyllä. Periytymisperiaatetta täydentää syntymämaaperiaate, joka takaa Suomessa syntyneelle lapselle Suomen kansalaisuuden, jos lapsi muuten jäisi kansalaisuudettomaksi. Suomen kansalaisen ulkomaalaisella ottolapsella on oikeus ottovanhempansa Suomen kansalaisuuteen joko suoraan lain nojalla tai ilmoitusmenettelyllä. Kansalaisuuslaissa suhtaudutaan kielteisesti kansalaisuudettomuuteen. Suomen kansalaisuutta ei voi menettää eikä siitä voi hakemuksesta vapautua, jos seurauksena olisi kansalaisuudettomuus. Kansalaisuuslain 4 §:n mukaan kansalaisuuslain säännöksiä kansalaisuuden menettämisestä ja kansalaisuudesta vapautumisesta ei saa soveltaa, jos henkilöstä niiden soveltamisen seurauksena tulisi kansalaisuudeton. Kansalaisuus voidaan menettää vain laissa säädettyjen edellytysten täytyessä. Päätös, jolla kansalaisuus todetaan menetetyksi, kuten muutkin kansalaisuutta koskevat päätökset, ovat kansalaisuuslain 41 §:n mukaan valituskelpoisia. Avioliiton solmiminen, avioero tai se, että toisen puolison kansalaisuus muuttuu, ei vaikuta toisen puolison Suomen kansalaisuuteen.

5 artikla. *Syrjinnän kieltö.* Artikla sisältää syrjinnän kiellon. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltion kansalaisuutta koskeviin määräyksiin ei saa sisältyä eroja tai käytäntöjä, jotka merkitsevät sukupuoleen, uskuntoon, alkuperään, ihonväriin tai kansalliseen tai etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää. Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltion tulee kohdella kaikkia kansalaisiaan yhdenvertaisesti siihen katsomatta, ovatko he saaneet kansalaisuuden syntymän perusteella tai myöhemmin. Sopimuksen perustelumistiössä todetaan artiklan 1 kappaleen

osalta, että kansalaisuuden käsitteen luonteen vuoksi valtioilta edellytetään tiettyjen kriteerien asettamista omien kansalaistensa määrittelyssä. Tästä johtuen tiettyissä tapauksissa suotuisampi kohtelu voi olla oikeutettua. Valtiot voivat kohdella suotuisammin tiettyjen toisten valtioiden kansalaisia. Tämä ei ole syrjintää kansallisen alkuperän perusteella, vaan suotuisampaa kohtelua kansalaisuuden perusteella. Saman artiklan 2 kappaleen perusteluissa todetaan, että kappaleen muotoilulla viitataan siihen, että kyseessä on julistuksenomainen ilmaisu eikä pakottava säännös, jota on noudatettava kaikissa tapauksissa.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Kansalaisuuslaissa on säännöksiä Pohjoismaiden kansalaisten muita suotuisammasta kohtelusta tiettyissä kansalaisuuden saamista koskevilla menettelyillä. Kansalaisuuslain 30 §:n mukaan Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan 18 vuotta täyttänyt kansalainen saa Suomen kansalaisuuden, jos hän on saanut muun Pohjoismaan kansalaisuuden muulla tavoin kuin kansalaistamalla, jos hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa viimeksi kuluneet kuusi vuotta ja jos häntä ei ole tänä aikana tuomittu vapausrangaistukseen. Pohjoismaiden kansalaisten erityiskohtelu perustuu pohjoismaiseen kansalaisuus sopimukseen. Kansalaistaminen tarkoittaa kansalaisuuden saamista hakemuksesta. Pohjoismaan kansalaisuuden syntyessään saaneet ovat siis tältä osin eri asemassa kuin ne, jotka ovat saaneet sen hakemuksen perusteella.

III luku

Kansalaisuutta koskevat määräykset

6 artikla. *Kansalaisuuden saaminen.* Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltioiden on säädettävä lainsäädännössään, että tietyt ryhmät saavat sopimusvaltion kansalaisuuden suoraan lain nojalla. Näitä ovat lapset, joiden vanhemmalla on kyseisen sopi-

musvaltion kansalaisuus ja löytölapset, jotka muutoin olisivat kansalaisuudettomia. Sopimusvaltioiden lainsäädännössä voi kuitenkin olla ulkomailla syntyneitä lapsia koskevia poikkeuksia. Kukin sopimusvaltio voi myös määrätä, että lapsi, jonka suhde vanhempiinsa perustuu tunnustamiseen, oikeuden päättökseen tai muuhun siihen verrattavaan menettelyyn, saa kansalaisuuden valtionsisäisessä lainsäädännössä määritellyn menettelyn kautta. Kansalaisuuslain 9 §:n mukaan lapsi saa syntyessään aina Suomen kansalaisuuden, jos hänen äitinsä on Suomen kansalainen. Jos lapsen isä on Suomen kansalainen, lapsi saa syntyessään Suomen kansalaisuuden, jos isä on avioliitossa lapsen äidin kanssa tai lapsi on syntynyt Suomessa ja isyys on vahvistettu. Ulkomailla syntynyt lapsi, jonka isä on Suomen kansalainen ja jonka isyys on vahvistettu, saa Suomen kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä. Kansalaisuuslain 12 §:n 1 momentin mukaan löytölasta, joka tavataan tässä maassa, pidetään Suomen kansalaisena niin kauan kuin häntä ei ole todettu vieraan valtion kansalaiseksi.

Artiklan 2 kappaleen mukaan kansalaisuus tulee myöntää sopimusvaltion alueella syntyville lapsille, jos he eivät saa syntyessään toisen valtion kansalaisuutta. Kansalaisuuslain 9 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan lapsi saa Suomen kansalaisuuden syntyessään, jos hän syntyy Suomessa eikä saa syntyessään minään vieraan valtion kansalaisuutta, eikä hänellä ole syntymänsä perusteella edes toissijaisesti oikeutta saada vieraan valtion kansalaisuutta.

Artiklan 3 kappaleessa määrätään, että laillisesti sopimusvaltion alueella asuville tulee säätää mahdollisuus kansalaistamiseen. Edellytetty asumisaika ei saa ylittää kymmentä (10) vuotta. Kansalaisuuslain 13 §:n mukainen asumisaikaedellytys on pääsääntöisesti kuusi (6) vuotta.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimusvaltion tulee helpottaa tiettyjen henkilöryhmien kansalaisuuden saamista. Näitä ovat sopimusvaltion kansalaisten puoliset ja lapset, henkilöt, jotka ovat syntyneet sopimusvaltion alueella ja oleskelevat siellä laillisesti, kansalaisuudettomat henkilöt ja pakolaisaseman saaneet, jotka asuvat laillisesti sopimusvaltiossa sekä henkilöt, jotka ovat ennen kuin

ovat täyttäneet 18 vuotta asuneet tietyn ajan laillisesti sopimusvaltion alueella. Viimeksi mainituissa tapauksissa sopimusvaltiossa asutuksi vaadittava aika määritellään kansallisessa lainsäädännössä. Suomen kansalaisen puolisolta edellytetty asumisaika kansalaisuuden saamiseksi hakemusmenettelyllä on kansalaisuuslain 22 §:n mukaan neljä vuotta, samoin lain 20 §:n nojalla pakolaisten ja tahottomaan kansalaisuudettomien osalta. Suomen kansalaisen lapsen kansalaistamisen edellytyksiä on helpotettu asumisajan ja kielitaitovaatimuksen osalta kansalaisuuslain 24 §:ssä. Samoin alaikäisen henkilön Suomen kansalaisuuden saamista kanssahakijana huoltajansa kanssa on helpotettu 23 §:ssä. Suomessa syntyneet nuoret henkilöt voivat saada kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä kansalaisuuslain 28 §:n 2 momentin mukaisesti.

7 artikla. *Kansalaisuuden menettäminen suoraan lain nojalla tai sopimusvaltion aloitteesta.* Artiklassa on määräykset siitä, missä tapauksissa valtio voi säätää kansalaisuuden menettämisestä suoraan lain nojalla tai valtion aloitteesta. Artiklan 1 kappaleen mukaan näin voi olla, jos henkilö saa vapaaehtoisesti toisen valtion kansalaisuuden tai jos hän on saanut sopimusvaltion kansalaisuuden toimimalla petollisesti, antamalla vääriä tietoja tai salaamalla olennaisen seikan. Kansalaisuuden voi säätää menettäväksi myös, jos henkilö on palvellut vapaaehtoisesti toisen valtion puolustusvoimissa tai jos henkilön käyttäytyminen vaarantaa sopimusvaltion elintärkeitä etuja. Kansalaisuuden voi menettää myös, jos sopimusvaltion ja sen ulkomailla asuvan kansalaisen välillä ei ole todellista yhteyttä. Alaikäisen ollessa kyseessä kansalaisuuden menetyks voi tapahtua silloin kun edellytykset, joilla kansalaisuus oli saatu, eivät enää täyty. Sama koskee tapauksia, joissa adoptiolapsella on tai hän saa vanhempansa kansalaisuuden. Kansalaisuuslain 33 §:n mukaan Ulkomaalaisvirasto voi määräajassa päättää Suomen kansalaisuuden menettämisestä, jos henkilö on antanut väärän tai harhaanjohtavan tiedon, jonka tunteminen olisi johtanut kansalaisuuden epäämiseen tai salannut tiedon, joka olisi vaikuttanut samalla tavalla. Kansalaisuuslain 34 §:n mukaan kansalaisuuden menettää suoraan lain nojalla

22 vuotta täyttäessään ulkomailla asuva Suomen kansalainen, jolla ei ole riittävää yhteyttä Suomeen. Kansalaisuuslain 32 §:n mukaan Ulkomaalaisvirasto voi määräajassa päättää Suomen kansalaisuuden menettämisestä, jos kansalaisuus on saatu isän Suomen kansalaisuuden perusteella ja isyys on sittemmin kumottu.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltio voi säätää, että kansalaisuuden menettävien vanhempien lapset menettävät myös kansalaisuutensa, paitsi jos vanhemman kansalaisuuden menettämisen syynä on palvelu vieraan valtion puolustusvoimissa tai tämän käyttäytyminen, joka vakavasti vaarantaa sopimusvaltion elintärkeitä etuja. Lapsi ei saa menettää sopimusvaltion kansalaisuutta, jos toinen vanhemmista säilyttää sen. Kansalaisuuslain 33 §:n 2 ja 3 momentin mukaan Ulkomaalaisvirasto voi tietyin edellytyksin tehdä päätöksen lapsen kansalaisuuden menettämistä. Tämä voi tapahtua, jos toisen henkilön kansalaisuus on ollut edellytyksenä lapsen kansalaisuuden saamiselle tai jos lapsi on saanut kansalaisuuden yhdessä toisen henkilön kanssa ja kyseinen henkilö on saanut kansalaisuuden väärää tietoa antamalla tai tietoa salaamalla. Päätöksenteossa otetaan huomioon lapsen ikä ja siteet Suomeen. Lapsi ei kuitenkaan menetä kansalaisuuttaan, jos hänen vanhempansa on Suomen kansalainen.

Artiklan 3 kappaleessa todetaan, että kansalaisuuden menettäminen ei saa johtaa kansalaisuudettomuuteen muissa tapauksissa kuin silloin, kun kansalaisuus on saatu petollisesti, väärää tietoa antamalla tai tietoa salaamalla. Kansalaisuuslain 4 §:n mukaan lain säännöksiä ei saa soveltaa, jos henkilöstä sen seurauksena tulisi kansalaisuudeton.

8 artikla. *Kansalaisuuden menettäminen yksilön aloitteesta.* Artiklassa määrätään, että sopimusvaltio tulee sallia kansalaisuudesta vapautuminen yksilön aloitteesta, mikäli hänestä ei sen seurauksena tule kansalaisuudetonta. Sopimusvaltio voi kuitenkin säätää, että kansalaisuudesta voivat vapautua vain sen ulkomailla asuvat kansalaiset.

Kansalaisuuslain 35 §:n mukaan Suomen kansalaisuudesta voi vapautua hakemuksesta,

jos hakija on myös vieraan valtion kansalainen tai jos hän haluaa tulla vieraan valtion kansalaiseksi. Hakemuksessa on ilmoitettava syy, minkä vuoksi hakija haluaa vapautua Suomen kansalaisuudesta. Hakemusta ei hyväksytä, jos hakijalla on Suomessa kotikunta ja jos vapautumisen tarkoituksena on Suomen kansalaisuuteen liittyvän velvollisuuden välttäminen. Jos hakija ei vielä hakemusta ratkaistaessa ole vieraan valtion kansalainen, hänet voidaan vapauttaa Suomen kansalaisuudesta vain päätöksellä, jonka voimaantulon edellytyksenä on, että hakija toimittaa päätöksessään mainitussa määräajassa selvityksen vieraan valtion kansalaisuuden saamisesta. Kun selvitys vieraan valtion kansalaisuuden saamisesta on esitetty, annetaan todistus ehdon täyttymisestä. Edellytyksenä vapautumiselle on myös kansalaisuuslain 4 §:n mukaan, ettei se johda kansalaisuudettomuuteen.

9 artikla. *Kansalaisuuden takaisinsaaminen.* Sopimusvaltio tulee helpottaa sen alueella laillisesti asuvien entisten kansalaistensa kansalaisuuden takaisinsaamista. Kansalaisuuslain 21 §:n mukaan entiselle Suomen kansalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus hakemuksesta muiden kansalaistamisen edellytysten täytyessä, jos hän on asunut Suomessa viimeksi kuluneet kaksi vuotta. Lain 29 §:n 1 momentin mukaan entinen Suomen kansalainen saa Suomen kansalaisuuden ilmoituksesta, jos hän on asunut Suomessa yhteensä vähintään 10 vuotta, joista vähintään kaksi vuotta keskeytyksettä ennen ilmoituksen tekemistä. Entinen Suomen kansalainen saa lain 29 §:n 2 momentin mukaan Suomen kansalaisuuden ilmoituksesta, jos hän on menettänyt kansalaisuutensa Suomeen olevan riittämättömän yhteyden perusteella, eikä ole saanut tietoa menettelystä kansalaisuuden säilyttämiseksi. Kansalaisuuslain 60 §:ssä säädetään 5 vuoden siirtymäajasta, jonka kuluessa aikaisemmin voimassa olleen kansalaisuuslainsäädännön nojalla kansalaisuutensa menettäneet voivat saada kansalaisuutensa takaisin ilmoitusmenettelyllä. Kansalaisuuden saaminen viimeksi mainitulla perusteella ei edellytä Suomessa asumista.

IV luku

Kansalaisuuteen liittyvät menettelyt

10 artikla. *Hakemusten käsittely.* Sopimusvaltion tulee artiklan mukaan varmistaa, että kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen ja todistamiseen liittyvät hakemukset käsitellään kohtuullisessa ajassa. Yleissopimuksessa ei määritellä, mitä on pidettävä kohtuullisena aikana.

Perustuslain 21 §:n 1 momentissa säädetään, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivytystä. Hallintolain (434/2003) 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivästyksiä, ja viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Kansalaisuuslaissa ei ole säännöksiä käsittelyaikojen pituudesta. Kansalaisuushakemusten käsittelyajat ovat olleet Suomessa melko pitkiä hakemusten ruuhkautumisen vuoksi. Tilanne on kuitenkin viime vuosina parantunut. Kaikkien kansalaisuushakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli vuoden 2007 lopulla 600 vuorokautta (niin kutsutut selvät hakemukset 450, muut 1000 vuorokautta). Kansalaisuusilmoitusten keskimääräinen käsittelyaika on ollut noin kaksi kuukautta.

11 artikla. *Päätökset.* Sopimusvaltioiden tulee varmistaa, että kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen ja todistamiseen liittyvät päätökset sisältävät kirjalliset perustelut.

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada perusteltu päätös turvataan lailla. Hallintolain 43 §:n mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Hallintolain 45 §:n mukaan päätös on perusteltava. Perustelut voidaan 2 momentin 4 kohdan mukaan jättää esittämättä, jos päätöksellä hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista eikä muilla ole oikeutta hakea päätökseen muutosta. Ulkomaalaisvirasto antaa päätöksensä perusteluineen kirjallisesti. Myönteistä päätöstä ei kansalaisuuslain 50 §:n nojalla tarvitse perustella. Milloin päätös on vain osittain myönteinen taikka milloin lasta koskeva myönteinen päätös on tehty vastoin toisen

huoltajan tai lapsen tahtoa, päätös perustellaan. Kielteiset päätökset perustellaan aina.

12 artikla. *Oikeus muutoksenhakuun.* Artiklassa määrätään, että kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen ja todistamiseen liittyvät päätökset tulee voida saattaa hallintotuomioistuimen tai yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan oikeus hakea muutosta turvataan lailla. Kansalaisuuslain 41 ja 42 §:n mukaan Ulkomaalaisviraston päätöksestä voidaan valittaa toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä on myös Ulkomaalaisvirastolla siltä osin kuin hallinto-oikeuden päätöksellä on kumottu Ulkomaalaisviraston päätös tai muutettu sitä.

13 artikla. *Maksut.* Artiklan mukaan kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen ja todistamiseen liittyvien maksujen tulee olla kohtuullisia. Valitusmahdollisuuteen liittyvät maksut eivät saa olla esteenä tämän mahdollisuuden käyttämiselle.

Suomessa viranomaisten perimien maksujen perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992). Ulkomaalaisviraston käsittelymaksuista säädetään Ulkomaalaisviraston suoritteiden maksullisuudesta annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (1164/2006). Valtion maksuperustelain tavoitteena on, että maksun suuruus vastaa suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää eli niin sanottua omakustannusarvoa. Kansalaisuushakemusten ja -ilmoitusten käsittelystä ei kuitenkaan peritä täyttä omakustannusarvoa, vaan on päädytty alennettuihin suoritteisiin. Hakemus Suomen kansalaisuuden saamiseksi tai siitä vapautumiseksi maksaa 400 euroa. Kansalaisuushakemuksen käsittelyn omakustannushinta oli vuonna 2007 Ulkomaalaisvirastossa 648 euroa. Kansalaisuusilmoituksen käsittelymaksu on 240 euroa. Jos hakija on alaikäinen tai hän on ollut Ruotsissa, Norjassa tai Tanskassa sotalapsena, kansalaisuusilmoituksen käsittelymaksu on alennettu 100 euroon. Maksua ei peritä lainkaan kansalaisuushakemuksesta ja ilmoituksesta lapsesta,

joka on mukana vanhempansa hakemuksessa. Maksua kansalaisuusilmoituksesta ei peritä henkilöltä, joka osoittaa osallistuneensa palvelukseen kutsuttuna, määrättyinä tai vapaaehtoisena Suomen armeijassa vuosina 1939-1945 käytyihin Suomen sotiin. Kansalaisuusilmoituksen omakustannushinta oli 373 euroa vuonna 2007. Muutoksenhaku-tuomioistuimet perivät valituksen käsittelystä maksun. Käsittelymaksu hallinto-oikeudessa on 82 euroa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 204 euroa. Maksujen periminen perustuu tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettuun lakiin (701/1993). Tuomioistuinten perimien maksujen suuruus tarkistetaan kolmen vuoden välein valtioneuvoston asetuksella.

V luku

Monikansalaisuus

14 artikla. *Monikansalaisuustapaukset suoraan lain nojalla.* Artiklassa on määräyksiä monikansalaisuudesta. Sopimusvaltioiden on sallittava, että lapset, jotka saavat syntyessään automaattisesti useamman kansalaisuuden, säilyttävät nämä kansalaisuudet. Samoin tulee sallia sopimusvaltion kansalaisuuden säilyminen silloin, kun henkilö saa toisen valtion kansalaisuuden automaattisesti avioliiton kautta.

Kansalaisuuslaissa suhtaudutaan monikansalaisuuteen myönteisesti. Ulkomaalainen, joka haluaa saada Suomen kansalaisuuden, voi säilyttää senhetkisen kansalaisuutensa, mikäli senhetkinen kansalaisuusvaltio tämän sallii. Suomen kansalainen, joka saa tai haluaa hankkia vieraan valtion kansalaisuuden, ei menetä Suomen kansalaisuuttaan, mikäli kyseinen vieras valtio ei edellytä Suomen kansalaisuudesta luopumista.

15 artikla. *Muut mahdolliset monikansalaisuustapaukset.* Sopimusvaltio voi artiklan mukaan määrittellä lainsäädännössään, säilyttääkö sopimusvaltion kansalainen, joka saa toisen valtion kansalaisuuden tai jolla on toisen valtion kansalaisuus, sopimusvaltion kansalaisuuden. Sopimusvaltio voi myös määrittellä, edellyttääkö sopimusvaltion kansalaisuuden saaminen tai säilyttäminen toisen

valtion kansalaisuudesta vapautumista tai sen menettämistä. Kansalaisuuslaissa ei ole säännöksiä, joiden mukaan toisen valtion kansalaisuuden saava menettäisi Suomen kansalaisuuden. Se ei myöskään sisällä säännöstä, jonka mukaan Suomen kansalaisuuden saaminen tai säilyttäminen edellyttäisi muusta kansalaisuudesta luopumista tai sen menettämistä.

16 artikla. *Aikaisemman kansalaisuuden säilyttäminen.* Artiklassa määrätään, että sopimusvaltio ei saa asettaa toisen valtion kansalaisuudesta vapautumista tai sen menettämistä sopimusvaltion kansalaisuuden saamisen tai säilyttämisen ehdoksi, jos tämä ei ole mahdollista tai sitä ei voida kohtuudella edellyttää. Kansalaisuuslaissa ei ole säännöstä, jonka mukaan Suomen kansalaisuuden saaminen tai säilyttäminen edellyttäisi muusta kansalaisuudesta luopumista tai sen menettämistä.

17 artikla. *Monikansalaisuuteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.* Artiklassa säädetään monikansalaisuuteen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Sopimusvaltion kansalaisilla, joilla on toisen valtion kansalaisuus, on asuinvaltiossaan samat oikeudet ja velvollisuudet kuin sopimusvaltion muilla kansalaisilla. Tämä ei kuitenkaan vaikuta diplomaatti- tai konsuliedustustojen antamaa suojelua koskevaan kansainväliseen oikeuteen eikä kansainvälisen yksityisoikeuden määräysten soveltamiseen.

Suomen kansalaisella, jolla on myös toisen valtion kansalaisuus, on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin niillä Suomen kansalaisilla, joilla on vain Suomen kansalaisuus. Suomessa perusoikeudet kuuluvat perustuslain 2 luvun mukaisesti kaikille Suomen oikeudenkäyttöpiirissä oleskeleville henkilöille.

VI luku

Valtioseuraanto ja kansalaisuus

18 artikla. *Periaatteet.* Artikla sisältää valtioseuraantotilanteissa noudatettavat periaatteet. Sopimusvaltion tulee kunnioittaa oikeusperiaatteita, ihmisoikeuksia ja yleissopimuksen periaatteita erityisesti kansalaisuudettomuuden välttämiseksi. Valtioseuraanto-

tapauksissa on kansalaisuuden myöntämisessä tai säilyttämisessä otettava huomioon asianomaisen henkilön oma tahto, todellinen yhteys valtioon, asuinpaikka ja alueellinen alkuperä. Kansalaisuuslaissa ei ole säännöksiä valtioseuraantotilanteista. Hyväksymällä sopimuksen sen valtioseuraantotapauksia koskevat määräykset ja periaatteet tulevat myös Suomessa sovellettaviksi.

19 artikla. *Ratkaisu kansainvälisen sopimuksen avulla.* Sopimusvaltiot pyrkivät artiklan mukaan sääntelemään kansalaisuuteen liittyviä asioita valtioseuraantotilanteissa keskinäisin sopimuksin ja tarpeen mukaan sopimuksin muiden valtioiden kanssa. Kansalaisuuslaissa ei ole säännöksiä valtioseuraantotilanteista. Liittymällä sopimukseen sen valtioseuraantotapauksia koskevat periaatteet tulevat myös Suomea sitoviksi.

20 artikla. *Ei-kansalaisia koskevat periaatteet.* Artiklassa määrätään, että edeltäjävaltion kansalaisilla, jotka asuvat alueella, jonka hallinto siirtyy seuraajavaltiolle ja joilla ei ole tämän valtion kansalaisuutta, on oikeus jäädä tähän valtioon. Näitä henkilöitä on kohdeltava tasavertaisesti seuraajavaltion kansalaisten kanssa sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien osalta. Sopimusvaltio voi kuitenkin olla palkkaamatta tällaisia henkilöitä julkisiin tehtäviin, joihin liittyy itsenäisen toimivallan käyttöä. Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain 9 §:n mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaislaissa (301/2004) ei ole säännöksiä valtioseuraantotilanteista. Liittymällä sopimukseen sen valtioseuraantotapauksia koskevat periaatteet tulevat myös Suomea sitoviksi.

VII luku

Asevelvollisuus monikansalaisuustapauksissa

21 artikla. *Asevelvollisuuden suorittaminen.* Artiklassa käsitellään asevelvollisuuden

suorittamista monikansalaisuustapauksissa. Artiklan 1 kappaleen mukaan henkilön, jolla on useamman sopimusvaltion kansalaisuus, edellytetään suorittavan asevelvollisuuden ainoastaan yhdessä sopimusvaltiossa.

Asevelvollisuuslain (452/1950) mukaan Suomen kansalaiseksi otettu ulkomaalainen ja henkilö, jolla on Suomen kansalaisuuden lisäksi jonkin toisen valtion kansalaisuus, voidaan tietyin edellytyksin vapauttaa asevelvollisuuden suorittamisesta. Lain 45 §:n 3 momentin (muut. 1260/1992) mukaan Suomen kansalaiseksi otetun ulkomaalaisen, joka on siinä maassa suorittanut asevelvollisen rauhanaikaisen palvelusvelvollisuuden tai osan siitä, voi pääesikunta hakemuksesta vapauttaa kokonaan tai osittain varusmiespalveluksesta rauhan aikana. Samoin edellytyksin voi pääesikunta hakemuksesta vapauttaa kokonaan tai osittain varusmiespalveluksesta rauhan aikana Suomen kansalaisen, jolla on myös toisen valtion kansalaisuus. Pääesikunta voi näistä edellytyksistä riippumatta lisäksi erityisestä syystä hakemuksesta vapauttaa varusmiespalveluksesta Suomen kansalaisen, jolla on myös toisen valtion kansalaisuus, jos asianomaisen varsinaisen asunon ja kodin ei ole Suomessa eikä hänellä ole tosiasiallisia siteitä Suomeen. Lainkohdassa todetaan myös, että sellaisen henkilön asevelvollisuudesta, jolla on Suomen kansalaisuuden lisäksi toisen valtion kansalaisuus, on voimassa, mitä Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista johtuu. Asevelvollisuuslain soveltamisesta annetun asetuksen (63/1951, muut. 1361/1988) 114 §:n 2 momentin mukaan Suomen kansalainen, jolla on myös toisen maan kansalaisuus, on vapautettava varusmiespalveluksesta rauhan aikana, mikäli hän on suorittanut toisessa maassa rauhanaikaisen palvelusvelvollisuutensa tai ollut tällaisessa palveluksessa vähintään kuusi kuukautta.

Hallituksen esitys uudeksi asevelvollisuuslaiksi (HE 37/2007 vp) annettiin eduskunnalle 15 päivänä kesäkuuta 2007. Hallituksen esityksessä toisen valtion kansalaisen asevelvollisuusasioihin ehdotetaan nykyistä joustavampia menettelytapoja. Lakiehdotuksen 3 §:n 4 momentin mukaan asevelvollisuuden suorittamisesta on voimassa, mitä siitä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuk-

sisä määrätään. Lakiehdotuksen 74 §:n mukaan Suomen kansalaiseksi otettu toisen valtion kansalainen, jolla on tai on ollut myös toisen valtion kansalaisuus, vapautetaan hakemuksesta varusmiespalveluksen suorittamisesta rauhan aikana, jos asianomainen on sanotussa valtiossa suorittanut asevelvollisen rauhanaikaiseen palvelusvelvollisuuteen kuuluvaa palvelusta vähintään neljä kuukautta. Lakiehdotuksen 76 §:n mukaan Suomen kansalainen, jolla on myös toisen valtion kansalaisuus, vapautetaan hakemuksesta varusmiespalveluksen suorittamisesta rauhan aikana, jos asianomaisen asuinpaikka ei ole Suomessa ja hän osoittaa, että hänen tosiasialliset siteensä perheen, opiskelun, toimeentulon taikka muiden henkilökohtaisten asioiden osalta ovat muualle kuin Suomeen. Päätös voidaan peruuttaa ja asianomainen määrätä varusmiespalvelukseen, jos vapauttamisen edellytyksissä on tapahtunut olennainen muutos sen vuoksi, että asevelvollinen on ennen sen vuoden loppua, jona hän täyttää 30 vuotta, muuttanut asumaan Suomeen. Edellä mainittuja säännöksiä täydentää lakiehdotuksen 75 §, jonka mukaan asevelvollisella ei ole velvollisuutta tulla kutsuntaan eikä varusmiespalvelukseen, jos hänellä on myös toisen valtion kansalaisuus ja hänen asuinpaikkansa on viimeiset seitsemän vuotta ollut muualla kuin Suomessa. Asevelvollinen voidaan kuitenkin määrätä palvelukseen, jos hän muuttaa Suomeen ennen sen vuoden loppua, jona hän täyttää 30 vuotta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan 1 kappaleen soveltamistavoista voidaan sopia sopimusvaltioiden välisin erityissopimuksin. Suomi on mukana asevelvollisuuden ja kansalaisuuden välisestä suhteesta tehdyssä pohjoismaisessa sopimuksessa (SopS 44/1968). Lisäksi Suomella on kahdenväliset sopimukset Amerikan yhdysvaltojen (SopS 25/1939) ja Argentiinan kanssa (SopS 43/1963).

Artiklan 3 kappaleen mukaan, jollei valtioiden välisessä sopimuksessa muuten määrätä, asevelvollisuus suoritetaan pääsääntöisesti asuinvaltiossa. Tästä voidaan kuitenkin poiketa tietyin edellytyksin.

Artiklan 3 kappaleen a kohdan mukaan henkilö voi 19 ikävuoteen asti suorittaa missä tahansa sopimusvaltiossa vapaaehtoisesti asevelvollisuuden, mutta palveluksen tulee

kestää vähintään yhtä pitkän ajan kuin varusmiespalvelus asuinvaltiossa. Kuten edellä on selostettu, asevelvollisuuslakiehdotuksen 74 §:n mukaan toisessa valtiossa suoritettua palveluksen edellytetään kestävän vähintään neljä kuukautta. Asevelvollisuuslain 5 §:n (muut. 19/1998) mukaan varusmiespalvelusaika on vähintään 180 päivää. Uudeksi asevelvollisuuslaiksi annetun hallituksen esityksen 37 §:n mukaan varusmiespalvelusaika on miehistön tehtäviin koulutettavilla 180 päivää. Yleissopimuksen 26 artiklan mukaan yleissopimuksen määräykset eivät vaikuta niiden valtiosisäisen lainsäädännön ja sitovien kansainvälisten asiakirjojen määräyksiin, jotka jo ovat voimassa tai tulevat mahdollisesti voimaan ja joiden nojalla yksilöille annetaan tai annettaisiin paremmat oikeudet kansalaisuusasioissa. Asevelvollisuuslaissa ei ole artiklan 3 kappaleen a kohdan kaltaista ikärajaa, eikä sellaisen säätämistä pidetä tarpeellisena.

Artiklan 3 kappaleen b kohdan mukaan henkilö, joka asuu sopimusvaltiossa, jonka kansalainen hän ei ole tai sellaisen valtion alueella, joka ei ole sopimusvaltio, voi suorittaa varusmiespalveluksen minkä tahansa sellaisen sopimusvaltion alueella, jonka kansalainen hän on.

Artiklan 3 kappaleen c kohdassa todetaan, että a ja b kohdissa mainituin tavoin asevelvollisuuden suorittaneen henkilön katsotaan suorittaneen asevelvollisuuden myös muun sopimusvaltion osalta, jonka kansalainen asianomainen on.

Asevelvollisuuslain soveltamisesta annetun asetuksen 114 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaiseksi otettu ulkomaan kansalainen, joka ei ole täyttänyt eikä sinä vuonna täytä 30 vuotta, joka on ennen Suomen kansalaiseksi tuloaan suorittanut siinä maassa rauhanaikaisen varusmiespalvelusvelvollisuuden tai ollut tällaisessa palveluksessa vähintään kuusi kuukautta, on pyynnöstä vapautettava varusmiespalveluksesta rauhan aikana. Pykälän 2 momentin mukaan Suomen kansalainen, jolla on myös toisen maan kansalaisuus, on samoin edellytyksin pyynnöstä vapautettava varusmiespalveluksesta rauhan aikana. Pykälän 3 momentin mukaan Suomen kansalainen, jolla on myös toisen maan kansalaisuus, ja jonka varsinainen asunto ja

koti ei ole Suomessa, voidaan vapauttaa rauhan aikana varusmiespalveluksesta, jos asianomainen todistettavasti osoittaa, että hänen tosiasialliset perhe- ja muu henkilökohtaiset siteensä ovat muualla kuin Suomessa. Uutta asevelvollisuuslakia koskevan lakiehdotuksen 74 §:n mukaan Suomen kansalaiseksi otettu toisen valtion kansalainen sekä Suomen kansalainen, jolla on tai on ollut myös toisen valtion kansalaisuus, vapautetaan hakemuksesta varusmiespalveluksen suorittamisesta rauhan aikana, jos asianomainen on sanotussa valtiossa suorittanut asevelvollisen rauhanaikaiseen palvelusvelvollisuuteen kuuluvaa palvelusta vähintään neljä kuukautta.

Artiklan 3 kappaleen d kohdan mukaan henkilöiden, jotka ovat ennen yleissopimuksen voimaantuloa niiden valtioiden välillä, joiden kansalaisia he ovat, suorittaneet asevelvollisuuden yhdessä sopimusvaltiossa, katsotaan suorittaneen asevelvollisuuden myös muun sellaisen sopimusvaltion osalta, jonka kansalaisia he ovat.

Artiklan 3 kappaleen e kohdan mukaan varusmiespalveluksensa jossakin sopimusvaltiossa suorittaneet, jotka muuttavat varusmiespalveluksen suorittamisen jälkeen toiseen sellaiseen sopimusvaltioon, jonka kansalaisia he ovat, ovat velvoitettuja palvelemaan reservissä ainoastaan jälkimmäisessä sopimusvaltiossa. Asevelvollisuuslain 45 §:n 3 momentissa todetaan, että sellaisen henkilön asevelvollisuudesta, jolla on Suomen kansalaisuuden lisäksi toisen valtion kansalaisuus, on voimassa, mitä Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista johtuu. Samantapainen säännös on myös uudeksi asevelvollisuuslaiksi annettussa hallituksen esityksessä. Hallituksen esityksessä on myös erityinen säännös kertausharjoituksen peruuttamisesta. Ehdotetun 33 §:n mukaan aluetoimisto voi peruuttaa kertausharjoitukseen osallistumista koskevan määräyksen, jos harjoitukseen määrätty asuu pysyvästi ulkomailla eikä määräyksen antajalla ole ollut tästä tietoa määräystä annettaessa.

Artiklan 3 kappaleen f kohdassa todetaan, että artiklan soveltaminen ei vaikuta millään tavalla asianomaisen henkilön kansalaisuuteen. Asevelvollisuuden suorittaminen toisessa valtiossa ei ole peruste kansalaisuuden menettämislle kansalaisuuslain mukaan. Ar-

tiklan 3 kappaleen g kohdan mukaan artiklaan perustuvat velvoitteet eivät sido sopimusvaltiota silloin, kun sen asevoimat pannaan liikekannalle. Jos sotilaallista valmiutta kohotetaan Suomessa, joudutaan asevelvollisia todennäköisesti kutsumaan ylimääräiseen palvelukseen jo ennen varsinaista liikekannallepanoa asevelvollisuuslain 7 a §:n (muut. 19/1998) mukaisesti. Hallituksen esityksessä uudeksi asevelvollisuuslaiksi ylimääräistä palvelusta koskevat säännökset ovat 9 luvussa. Ylimääräisen palveluksen tarkoituksena on normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa kohottaa ja ylläpitää puolustusvalmiutta ja harjoittaa joukkokokonaisuuksia niille suunnitellussa kokoonpanossa niin, että joukko voidaan tarvittaessa määrätä liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen. Ylimääräisellä palveluksella ei tarkoiteta Suomen asevelvollisuuslain mukaisia kertausharjoituksia. Artiklan tämän kohdan osalta ehdotetaan tehtäväksi 29 artiklan sallima vauraus, jonka mukaan 21 artiklaan perustuvat velvoitteet eivät sido Suomea määrättäessä joukkoja ylimääräiseen palvelukseen asevelvollisuuslain nojalla.

22 artikla. *Asevelvollisuudesta vapauttaminen tai vaihtoehtoinen siviilipalvelus.* Artiklassa on säännökset asevelvollisuudesta vapauttamisesta tai vaihtoehtoisesta siviilipalveluksesta.

Artiklan a kohdan mukaan 21 artiklan 3 kappaleen c kohtaa sovelletaan henkilöihin, jotka on vapautettu asevelvollisuudesta tai jotka ovat suorittaneet vaihtoehtoisen siviilipalveluksen. Asevelvollinen voidaan asevelvollisuuslain 45 §:n 3 momentin mukaan vapauttaa hakemuksesta varusmiespalveluksesta rauhan aikana kokonaan tai osittain, jos hän on suorittanut toisessa valtiossa asevelvollisen rauhanaikaisen palvelusvelvollisuuden tai osan siitä. Lainkohdan perusteella varusmiespalveluksesta voidaan vapauttaa myös henkilö, joka on suorittanut vaihtoehtoisen siviilipalveluksen muualla kuin Suomessa. Asevelvollisuuslaissa ei sen sijaan ole säännöstä, jonka mukaan varusmiespalveluksesta voitaisiin vapauttaa sen perusteella, että henkilö on vapautettu asevelvollisuudesta toisessa valtiossa. Suomi haluaa jatkossakin, että varusmiespalveluksesta vapauttaminen tapahtuu asevelvollisuuslaissa mainituin pe-

rustein. Tämän artiklan osalta ehdotetaan tehtäväksi 29 artiklan sallima varauma, jonka mukaan toisessa sopimusvaltiossa varusmiespalveluksesta vapautetun ei katsota suorittaneen varusmiespalvelusta Suomessa, vaan vapautus tapahtuu ehdotetun asevelvollisuuslain 74 ja 76 §:ssä olevien säännösten perusteella. Siviilipalveluslain 11 §:n mukaan siviilipalveluskeskus voi hakemuksesta vapauttaa kokonaan tai osittain siviilipalveluksen suorittamisesta siviilipalvelusvelvollisen Suomen kansalaisen, jolla on ollut tai jolla Suomen kansalaisuuden lisäksi on toisen valtion kansalaisuus ja joka on suorittanut toisessa valtiossa siviilipalvelusta tai varusmiespalvelusta vastaavaa palvelusta.

Artiklan b kohdan mukaan henkilöiden, jotka ovat sellaisen sopimusvaltion kansalaisia, jossa ei ole pakollista varusmiespalvelusta, katsotaan suorittaneen asevelvollisuutensa, kun heidän asuinpaikkansa on kyseisen sopimusvaltion alueella. Heidän ei kuitenkaan katsota suorittaneen asevelvollisuuttaan sellaisen sopimusvaltion tai sellaisten sopimusvaltioiden osalta, joiden kansalaisia he myös ovat ja joissa asepalvelus vaaditaan, ellei mainittu asuinpaikka ole ollut sama tiettyyn ikään saakka, jonka kukin sopimusvaltio ilmoittaa allekirjoittaessaan yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa. Suomessa varusmiespalvelus suoritetaan asevelvollisuuslain mukaan pääsääntöisesti 19-30 vuoden iässä. Voimassa olevan lain mukaan varusmiespalvelukseen voi hakeutua vapaaehtoisena jo 18-vuotiaana. Asevelvollisuuslain 45 §:n 3 momentin ja asevelvollisuuslain soveltamisesta annetun asetuksen 114 §:n 3 momentin mukaan sellainen Suomen kansalainen, jolla on myös toisen maan kansalaisuus ja jonka varsinainen asunto ja koti ei ole Suomessa, voidaan vapauttaa varusmiespalveluksesta rauhan aikana, jos asianomainen todistettavasti osoittaa, että hänen tosiasialliset perhe- ja muut henkilökohtaiset siteensä ovat muualla kuin Suomessa.

Hallituksen esityksessä uudeksi asevelvollisuuslaiksi, sen 76 §:ssä, ehdotetaan, että varusmiespalveluksesta vapautettaisiin hakemuksesta Suomen kansalainen, jolla on myös toisen valtion kansalaisuus, jos hänen asuinpaikkansa ei ole Suomessa ja hän osoittaa, et-

tä hänen tosiasialliset siteensä perheen, opiskelun, toimeentulo taikka muiden henkilökohtaisten asioiden osalta ovat muualla kuin Suomeen. Jos kuitenkin asevelvollinen muuttaa Suomeen ennen sen vuoden loppua, jona hän täyttää 30 vuotta, päätös voidaan peruuttaa ja asianomainen määrätä varusmiespalvelukseen. Lakiehdotuksen 75 §:n mukaan asevelvollisella ei ole velvollisuutta tulla kutsuntaan eikä varusmiespalvelukseen, jos hänellä on myös toisen valtion kansalaisuus ja hänen asuinpaikkansa on viimeiset seitsemän vuotta ollut muualla kuin Suomessa. Asevelvollinen voidaan kuitenkin määrätä palvelukseen, jos hän muuttaa Suomeen ennen sen vuoden loppua, jona hän täyttää 30 vuotta. Edellä esitetyn johdosta ehdotetaan, että Suomi ilmoittaa tallettaessaan yleissopimuksen hyväksymiskirjansa, että artiklan 22 b kohdassa mainittu ikäraja on Suomessa 30 vuotta.

Artiklan c kohdan mukaan henkilöiden, jotka ovat sellaisen sopimusvaltion kansalaisia, jossa ei ole pakollista varusmiespalvelusta, katsotaan suorittaneen asevelvollisuutensa, kun he ovat vapaaehtoisesti suorittaneet varusmiespalvelusta tässä valtiossa tosiasiallisesti yhteensä vähintään yhtä pitkän ajan kuin varusmiespalvelus kestää siinä sopimusvaltiossa tai niissä sopimusvaltioissa, jonka kansalaisia he myös ovat, riippumatta siitä, missä he asuvat. Kuten aikaisemmin on todettu, asevelvollisuuslain soveltamisesta annetun asetuksen 114 §:n 2 momentin mukaan Suomen kansalainen, jolla on myös toisen maan kansalaisuus, on vapautettava varusmiespalveluksesta rauhan aikana, mikäli hän on suorittanut toisessa maassa rauhan aikaisen palvelusvelvollisuutensa tai ollut tällaisessa palveluksessa vähintään kuusi kuukautta. Uudeksi asevelvollisuuslaiksi annetun lakiehdotuksen 74 §:n mukaan Suomen kansalaiseksi otettu toisen valtion kansalainen sekä Suomen kansalainen, jolla on tai on ollut myös toisen valtion kansalaisuus, vapautetaan hakemuksesta varusmiespalveluksen suorittamisesta rauhan aikana, jos asianomainen on sanotussa valtiossa suorittanut asevelvollisen rauhanaikaiseen palvelusvelvollisuuteen kuuluvaa palvelusta vähintään neljä kuukautta.

VIII luku

Sopimusvaltioiden välinen yhteistyö

23 artikla. *Sopimusvaltioiden välinen yhteistyö.* Artiklassa käsitellään sopimusvaltioiden välistä yhteistyötä. Sopimusvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset antavat Euroopan neuvoston pääsihteerille tietoja kansalaisuutta koskevasta lainsäädännöstään sekä yleissopimuksen soveltamisen edistymisestä. Sopimusvaltiot antavat mainittuja tietoja pyynnöstä myös toisilleen. Artiklassa edellytetään, että sopimusvaltiot käsittelevät keskenään ja muiden Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kanssa kaikkia kansalaisuusasioihin liittyviä ongelmia ja edistävät kansalaisuutta ja siihen liittyviä asioita koskevien oikeusperiaatteiden ja käytäntöjen kehitystä. Euroopan neuvoston kansalaisuuskomiteassa, jonka jäsen Suomikin on, käsiteltiin aikaisemmin artiklassa mainittuja asioita. Toiminta kattoi sopimusvaltioiden lisäksi Euroopan neuvoston jäsenvaltiot. Komitean toiminta on kuitenkin ainakin toistaiseksi lakkautettu. Pohjoismaiden kansalaisuusasioista vastaavat viranomaiset vaihtavat tietoja kansalaisuusasioista vuosittain pohjoismaisessa työryhmässä.

24 artikla. *Tietojenvaihto.* Artiklassa on määräys sopimusvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta. Sopimusvaltio voi koska tahansa antaa selityksen, jonka mukaan se ilmoittaa muille samanlaisen selityksen antaneille sopimuspuolille tapauksista, joissa toisen sopimusvaltion kansalaiset ovat saaneet vapaaehtoisesti sen kansalaisuuden. Mikään valtio ei ole toistaiseksi tällaista selitystä antanut.

Henkilötietojen keräämisestä ja tallettamisesta ulkomaalaisrekisteriin sekä siihen talletettujen tietojen luovuttamisesta säädetään laissa ulkomaalaisrekisteristä (1270/1997). Ulkomaalaisrekisterin tietoja voidaan lain 2 §:n 4 momentin mukaan käyttää tilastojen kokoamiseen kansallisten ja kansainvälisten tarpeiden mukaan ottaen huomioon, mitä henkilötietolaisissa (523/1999) säädetään henkilötietojen käsittelystä. Ulkomaalaisrekisteristä saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa lain 10 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan tietoja vieraan valtion viranomaiselle Suomen kansalaisuuden saaneista henkilöistä

kansalaisuusaseman määrittämistä varten, jos se voi tapahtua henkilön turvallisuutta vaarantamatta.

Suomella ei tässä vaiheessa ole tarvetta 24 artiklan mukaisen selityksen antamiseen.

IX luku

Yleissopimuksen soveltaminen

25 artikla. *Yleissopimuksen soveltamista koskevat selitykset.* Artiklan mukaan sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa antaa selityksen, jonka mukaan se jättää asevelvollisuutta monikansalaisuustapauksissa koskevan VII luvun yleissopimuksen soveltamisen ulkopuolelle. Tämän luvun määräyksiä sovelletaan ainoastaan niiden sopimusvaltioiden välisiin suhteisiin, joiden osalta luku on voimassa. Sopimusvaltio voi koska tahansa ilmoittaa soveltavansa VII luvun määräyksiä. Ilmoitus on voimassa siitä päivästä lukien, kun Euroopan neuvoston pääsihteerin on vastaanottanut ilmoituksen.

Suomella ei ole tarvetta jättäytyä VII luvun soveltamisen ulkopuolelle. Suomen ehdotetaan kuitenkin tekemään edellä yleissopimuksen 21 ja 22 artiklan yhteydessä selitetyt varaukset yleissopimuksen VII luvun 21 artiklan g kohtaan sekä 22 artiklan a kohtaan. Lisäksi ehdotetaan, että Suomi antaisi 22 artiklan b kohtaa koskevan selityksen.

26 artikla. *Tämän yleissopimuksen vaikutukset.* Artiklan mukaan yleissopimuksen määräykset eivät vaikuta niihin kansallisen lainsäädännön määräyksiin tai sopimusvaltiota sitovien kansainvälisten asiakirjojen velvoitteisiin, joiden mukaan yksilöille annetaan paremmat oikeudet kansalaisuusasioissa. Yleissopimus ei vaikuta monikansalaisuustapausten vähentämistä ja asevelvollisuutta monikansalaisuustapauksissa koskevan yleissopimuksen ja sen pöytäkirjojen soveltamiseen, eikä muiden sitovien kansainvälisten asiakirjojen soveltamiseen, mikäli nämä ovat yhdenmukaisia tämän yleissopimuksen kanssa.

Suomi ei ole liittynyt edellä mainittuun sopimukseen. Tanskan, Suomen, Islannin, Nor-

jan ja Ruotsin kesken on tehty sopimus eräiden kansalaisuutta koskevien määräysten voimaansaattamisesta (SopS 60-61/2003). Sopimus sisältää määräyksiä, joiden mukaan toisen Pohjoismaan kansalaisen kansalaisuuden saamista toisessa Pohjoismaassa on helpotettu, ja toisessa Pohjoismaassa asuttu aika voidaan ottaa huomioon kansalaisuuden saamisen edellytyksenä olevaa asumisaikaa laskettaessa toisessa Pohjoismaassa. Sopimusta ollaan parhaillaan uudistamassa.

X luku

Loppumääräykset

27 artikla. *Allekirjoittaminen ja voimaantulo.* Artikla sisältää yleissopimuksen allekirjoittamista ja sen voimaantuloa koskevat määräykset. Yleissopimus on tullut tämän artiklan mukaisesti kansainvälisesti voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000. Yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä siitä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona Suomi on tallettanut hyväksymiskirjansa Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

28 artikla. *Yleissopimukseen liittyminen.* Artiklassa on yleissopimukseen liittymistä koskevat määräykset.

29 artikla. *Varaumat.* Artiklan mukaan yleissopimuksen I (artikla 1 ja 2), II (artikla 3-5) ja VI (artikla 18-20) lukujen määräyksiin ei voi tehdä varaumia. Varaumista ja niihin liittyvästä kansallisesta lainsäädännöstä on ilmoitettava Euroopan neuvoston pääsihteerille. Valtio, joka tekee yhden tai useamman varauman, ilmoittaa pääsihteerille sen valtiosisäisen lainsäädännön asiaan liittyvän sisällön tai muut asiaan liittyvät tiedot.

Suomen ehdotetaan tekevän edellä yleissopimuksen 21 ja 22 artiklan yhteydessä selitetyt varaumat yleissopimuksen VII luvun 21 artiklan g kohtaan sekä 22 artiklan a kohtaan. Lisäksi ehdotetaan, että Suomi antaisi 22 artiklan b kohtaa koskevan selityksen.

30 artikla. *Alueellinen määräys.* Sopimusvaltio voi artiklan mukaan määrittää ne alueet, joihin yleissopimusta sovelletaan, ja se voi myöhemmin laajentaa sopimuksen soveltamisalaa Euroopan neuvoston pääsihteerille

antamallaan selityksellä. Selitys voidaan peruuttaa.

Suomella ei ole tarvetta yleissopimuksen alueellista soveltamista koskevan selityksen antamiseen.

31 artikla. *Irtisanominen.* Artikla sisältää yleissopimuksen irtisanomista koskevan määräyksen. Yleissopimus tai sen VII luku voidaan irtisanoa koska tahansa. Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta siitä, kun pääsihteerin on vastaanottanut ilmoituksen.

32 artikla. *Pääsihteerin ilmoitukset.* Artiklassa luetellaan Euroopan neuvoston pääsihteerin tästä yleissopimuksesta johtuvat ilmoitusvelvollisuudet.

1.2 Yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä

1 artikla. Artiklan 1 kappaleessa käsitellään sopimusvaltion alueella syntyneitä lapsia, ja se sisältää peruseriaatteen, jonka mukaan sopimusvaltion on myönnettävä kansalaisuus alueellaan syntyneelle henkilölle, joka muutoin olisi kansalaisuudeton. Artiklan 1 kappaleen mukaan kansalaisuus voidaan myöntää joko suoraan lain nojalla lapsen syntyessä tai hakemuksen perusteella. Kun kansalaisuus myönnetään hakemuksesta, sopimusvaltio voi asettaa kansalaisuuden saamiseksi yhden tai useamman artiklan 2 kappaleessa luetellun ehdon. Tällaisia ehtoja ei artiklan 3 kappaleen mukaan saa asettaa sopimusvaltion alueella syntyneelle avioliittolapselle, jonka äiti on sopimusvaltion kansalainen ja josta muutoin tulisi kansalaisuudeton.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimusvaltion on myönnettävä kansalaisuus kansalaisensa toisessa sopimusvaltiossa syntyvälle lapselle, jos tämä ei voi saada syntymävaltion kansalaisuutta sen vuoksi, että hän ei täytä syntymävaltion kansallisen lainsäädännön sopimuksen rajoissa asettamia hakemuksen tekemistä, ikää tai asumista koskevia ehtoja ja jäisi muuten kansalaisuudettomaksi. Artiklan 5 kappaleessa määritellään ehdot, joita voidaan asettaa 4 kappaleessa tarkoitettulle kansalaisuuden myöntämiselle. Ehdoksi voidaan asettaa, että hakemus tehdään ennen kuin hakija saavuttaa sopimusvaltion mää-

räämän iän, joka on vähintään 23 vuotta. Ehtona voi myös olla, että henkilö on asunut sopimusvaltion alueella riittävän pitkään välittömästi ennen hakemuksen tekemistä. Tämä aika voi olla enintään kolme vuotta. Ehdoksi voidaan asettaa myös se, että henkilö on aina ollut kansalaisuudeton.

Kansalaisuuslain 9 §:n mukaan lapsi saa syntyessään syntymäpaikastaan riippumatta aina Suomen kansalaisuuden, jos hänen äitinsä on Suomen kansalainen. Jos lapsen isä on Suomen kansalainen, lapsi saa samoin syntymäpaikasta riippumatta Suomen kansalaisuuden, jos isä on avioliitossa lapsen äidin kanssa. Mikäli isä ei ole avioliitossa lapsen äidin kanssa, lapsi saa Suomen kansalaisuuden, jos lapsi syntyy Suomessa ja isyys on vahvistettu. Ulkomaalainen, joka ei saa 9 §:n nojalla Suomen kansalaisuutta, saa kansalaisuuslain 26 §:n nojalla ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hänen syntyessään isä oli Suomen kansalainen ja hän syntyi Suomessa ja isyys vahvistettiin vasta hänen täytettyään 18 vuotta tai hän syntyi Suomen ulkopuolella ja isyys on vahvistettu.

Kansalaisuuslain 9 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan lapsi saa Suomen kansalaisuuden syntyessään, jos hän syntyy Suomessa eikä saa syntyessään minkään vieraan valtion kansalaisuutta, eikä hänellä ole syntymänsä perusteella edes toissijaisesti oikeutta saada vieraan valtion kansalaisuutta. Kansalaisuuslain 9 §:n 2 momentissa on kansainvälistä suojelua saavien vanhempien Suomessa syntyviä lapsia koskeva erityissäännös. Säännöksen mukaan kansainvälistä suojelua Suomessa saavien vanhempien Suomessa syntyvä lapsi saa syntymäpaikan perusteella Suomen kansalaisuuden, jos vanhempien edellytettäisiin kääntyvän kansalaisuusvaltiinsa viranomaisten puoleen saadakseen lapselle tämän kansalaisuuden.

2 artikla. Artikla sisältää oletussäännön löytölapsen vanhempien kansalaisuudesta ja lapsen syntymäpaikasta. Päinvastaisten todisteiden puuttuessa löytölapsen katsotaan syntyneen sen sopimusvaltion alueella, josta hänet on löydetty, ja hänen vanhempiensa katsotaan olleen tuon valtion kansalaisia. Kansalaisuuslain 12 §:n 1 momentin mukaan löytölasta, joka tavataan tässä maassa, pidetään Suomen kansalaisena niin kauan kuin häntä

ei ole todettu vieraan valtion kansalaiseksi. Jos lapsi on todettu vieraan valtion kansalaiseksi vasta sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 5 vuotta, lapsen Suomen kansalaisuus kuitenkin säilyy.

3 artikla. Artiklassa määrätään yleissopimuksen mukaisten velvoitteiden määrittelemiseksi laivassa tai ilma-aluksessa syntyneen lapsen syntymäpaikaksi se valtio, jossa alus on rekisteröity (lippuvaltioperiaate). Kansalaisuuslain 8 §:n mukaan Suomessa syntyneeseen rinnastetaan syntyminen suomalaisessa aluksessa tai ilma-aluksessa vieraan valtion alueella tai kansainvälisellä alueella.

4 artikla. Artiklassa käsitellään sopimusvaltion ulkopuolella syntyneitä lapsia. Artiklan mukaan sopimusvaltion on myönnettävä joko suoraan lain nojalla tai hakemuksen perusteella kansalaisuus henkilölle, joka ei ole syntynyt sopimusvaltion alueella, jos jompikumpi hänen vanhemmistaan oli hänen syntymähetkellään tuon valtion kansalainen. Jos syntyneen henkilön vanhemmat ovat eri valtioiden kansalaisia, kysymys siitä, kumman vanhemman mukaan kansalaisuus määräytyy, määritellään kansallisen lainsäädännön perusteella. Hakemuksesta myönnettävälle kansalaisuudelle sopimusvaltio voi asettaa vain yhden tai useamman artiklan 2 kappaleessa mainituista ehdoista. Kansalaisuuden myöntämiselle voidaan asettaa 1 artiklan kohdalla mainittujen ehtojen lisäksi ehdoksi se, että asianomaista henkilöä ei ole tuomittu kansallista turvallisuutta vastaan tehdystä rikoksesta.

Kansalaisuuslain 9 §:n mukaan lapsi saa syntyessään syntymäpaikastaan riippumatta aina Suomen kansalaisuuden, jos hänen äitinsä on Suomen kansalainen. Jos lapsen isä on Suomen kansalainen, lapsi saa ulkomailla syntyessäänkin Suomen kansalaisuuden, jos isä on avioliitossa lapsen äidin kanssa. Jos ulkomailla syntyneen lapsen isä ei ole avioliitossa lapsen äidin kanssa, lapsi saa Suomen kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä, jos isyys on vahvistettu.

5 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan henkilö voi avioliiton solmimisen, purkautumisen, isyyden vahvistamisen, lapsen tunnistamisen tai lapseksi ottamisen vuoksi menettää sopimusvaltion kansalaisuuden ainoastaan, jos hän samalla saa toisen valtion kan-

salaisuuden. Artiklan 2 kappaleen mukaan avioliiton ulkopuolella syntyneelle, myöhemmin tunnustetulle lapselle on annettava myös mahdollisuus hakea takaisin kansalaisuus, jonka hän on tunnustamisen vuoksi menettänyt. Tällaista hakemusta koskevat ehdot eivät saa olla ankarammat kuin yleis-sopimuksen 1 artiklan 2 kappaleessa määrättyt ehdot.

Suomen kansalaisuuden menettämisestä säädetään kansalaisuuslain 5 luvussa. Suomen kansalainen ei menetä kansalaisuuttaan sopimuksen 5 artiklassa mainituilla perusteilla eli siviilisäädyn tai siviiliaseman muutoksen vuoksi. Lain 32 §:n mukaan isyyden kumoamisesta voi tietyin edellytyksin seurata päätös siitä, että lapsi menettää isänsä kansalaisuuden perusteella saamansa Suomen kansalaisuuden. Päätös kansalaisuuden menettämisestä tehdään lapsen tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella. Arvioinnissa on otettava huomioon etenkin lapsen ikä ja siteet Suomeen. Lain 4 §:ssä kuitenkin säädetään, että lain säännöksiä kansalaisuuden menettämisestä ei saa soveltaa, jos henkilöstä niiden soveltamisen seurauksena tulisi kansalaisuudeton. Kansalaisuuden isyyden kumoamisen seurauksena menettänyt henkilö voi saada Suomen kansalaisuuden takaisin kansalaisuuslain 29 §:ssä säädettyin tavoin ilmoitusmenettelyllä.

6 artikla. Artiklassa määrätään, että sopimusvaltion kansalaisen puoliso tai lapset eivät voi menettää sopimusvaltion kansalaisuutta sillä perusteella, että tämä menettää sopimusvaltion kansalaisuuden, ellei puolisoilla ja lapsilla ole toisen valtion kansalaisuutta tai elleivät he samalla saa toisen valtion kansalaisuutta.

Kansalaisuuslaissa aviopuolisoita kohdellaan yksilöllisesti kansalaisuuden saamisen ja menettämisen osalta. Puolison Suomen kansalaisuuden menettäminen ei vaikuta toisen puolison Suomen kansalaisuuteen. Lapsi voi kansalaisuuslain 33 §:n 2 momentin mukaan menettää kansalaisuutensa, jos hänen kansalaisuutensa saamisen edellytyksenä on ollut sellaisen henkilön kansalaisuus, joka on saanut kansalaisuutensa väärin tietoja antamalla tai tietoja salaamalla, tai jos lapsi on saanut kansalaisuuden yhdessä tällaisen henkilön kanssa. Tällaisessakaan tapauksessa lapsi ei

voi kansalaisuuslain 4 §:n nojalla menettää kansalaisuuttaan, jos hänestä sen seurauksena tulisi kansalaisuudeton.

7 artikla. Artiklan 1 kappaleen mukaan kansalaisuudesta vapautumisen ei tule johtaa kansalaisuuden menettämiseen, jollei asianomaisella henkilöllä ole toisen valtion kansalaisuutta tai jollei hän samalla saa toisen valtion kansalaisuutta. Säännön soveltaminen ei saa johtaa henkilön liikkumisvapauden, kotimaasta lähdön tai sinne palaamisen rajoittamiseen tai estää vainon kohteeksi joutunutta hakemasta turvapaikkaa muista maista. Artiklan 1 kappaleen a kohdan soveltaminen ei siis saa olla ristiriidassa YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen periaatteiden kanssa. Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltion kansalainen, joka hakee vieraan valtion kansalaisuutta, ei menetä kansalaisuuttaan, ellei hän saa toisen valtion kansalaisuutta tai vakuutusta siitä, että hän saa tämän toisen valtion kansalaisuuden.

Kappaleessa 3 määrätään, että sopimusvaltion kansalainen ei voi menettää kansalaisuuttaan maasta poistumisen, ulkomailla oleskelun, ilmoittautumisen laiminlyönnin tai muun samantapaisen syyn vuoksi, jos hänestä sen seurauksena tulisi kansalaisuudeton, jollei artiklan 4 ja 5 kappaleissa toisin määrätä. Kappaleen 4 mukaan kansalaisuuden voi menettää, jos henkilö oleskelee ulkomailla asianomaisen sopimusvaltion lainsäädännössä määritellyn ajan, joka on vähintään seitsemän peräkkäistä vuotta. Kappaleen 5 mukaan sopimusvaltio voi lainsäädännössään edellyttää, että sopimusvaltion ulkopuolella syntyneen sopimusvaltion kansalaisen kansalaisuuden säilyttäminen edellyttää, että henkilö ennen kuin on kulunut vuosi hänen täysi-ikäiseksi tulostaan, ilmoittautuu asianomaisille viranomaisille tai asuu sopimusvaltion alueella. Kappaleen 6 mukaan kansalaisuuden menettäminen ei saa johtaa kansalaisuudettomuuteen.

Kansalaisuuslain 35 §:n mukaan Suomen kansalaisuudesta voidaan hakemuksesta vapauttaa Suomen kansalainen, joka on myös vieraan valtion kansalainen tai joka haluaa tulla vieraan valtion kansalaiseksi. Jos hakija ei vielä hakemusta ratkaistaessa ole vieraan valtion kansalainen, hänet voidaan vapauttaa Suomen kansalaisuudesta vain päätöksellä,

jonka voimaantulon edellytyksenä on, että hakija toimittaa päätöksessä mainitussa määräajassa selvityksen vieraan valtion kansalaisuuden saamisesta. Henkilöä ei siis voida vapauttaa Suomen kansalaisuudesta, jos hänestä sen seurauksena tulisi kansalaisuudeton. Suomen kansalainen voi tietyin edellytyksin menettää 22 vuotta täytettyään Suomen kansalaisuutensa kansalaisuuslain 34 §:n nojalla Suomeen olevan riittämättömän yhteyden vuoksi. Tämä on kuitenkin mahdollista vain, jos hänellä on toisen valtion kansalaisuus.

8 artikla. Henkilöltä ei voida artiklan mukaan ottaa kansalaisuutta pois, jos hänestä tulisi sen seurauksena kansalaisuudeton. Tämän pääsäännön estämättä henkilö voi kuitenkin menettää kansalaisuutensa vastoin tahtoaan 7 artiklassa ja 8 artiklan 3 kappaleessa luetelluissa tapauksissa. Sopimusvaltio voi yleissopimuksen ratifioidessaan tai siihen liittyessään määrittellä pidättävänsä itsellään oikeuden päättää kansalaisuuden menettämisestä siitä huolimatta, että asianomaisesta henkilöstä tulisi kansalaisuudeton. Tämä on mahdollista esimerkiksi silloin, jos henkilö on käyttäytynyt tavalla, joka vakavasti vaarantaa valtion elintärkeitä etuja. Tällöin hänelle on varattava mahdollisuus asian saattamiseksi käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai muussa riippumattomassa toimielimessä.

Kansalaisuuslain 33 §:n mukaan henkilö voi menettää hakemuksen tai ilmoituksen perusteella saamansa Suomen kansalaisuuden väärin tietojen antamisen tai tietojen salaamisen seurauksena. Edellytyksenä on, että tämän tiedon tunteminen olisi johtanut kansalaisuuden epäämiseen. Lain 4 §:n mukaan lakia ei kuitenkaan saa soveltaa, jos se johtaa henkilön kansalaisuudettomuuteen. Kansalaisuuslaissa ei ole poikkeuksia tästä periaatteesta, eikä Suomella ole tarvetta pidättää itsellään artiklan tarkoittamaa mahdollisuutta.

9 artikla. Artikla sisältää yleisen syrjintäkiellon kansalaisuuden menettämistä koskevissa asioissa. Sopimusvaltio ei voi ottaa henkilön tai henkilöryhmän kansalaisuutta pois rodun tai etnisten, uskonnollisten tai poliittisten syiden perusteella. Määräys on osittain samansisältöinen kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 5 artiklan sisältämän määräyksen kanssa.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Kansalaisuuden menettämisen perusteet on tyhjentävästi määritelty kansalaisuuslaissa, eivätkä artiklassa luetellut perusteet voi olla kansalaisuuden menettämisen syynä.

10 artikla. Sopimusvaltioiden tulee artiklan mukaan vastaanottaessaan tai luovuttaessaan valtion aluetta huolehtia siitä, että alueen asukkaista ei tule kansalaisuudettomia. Jos valtion alue luovutetaan valtiosopimuksella, tulee siihen sisällyttää määräykset, jotka turvaavat sen, että kukaan henkilö ei tule aluesiirron vuoksi kansalaisuudettomaksi. Tällaisten määräysten puuttuessa aluesiirrossa vastaanottavan valtion tulee antaa kansalaisuus sellaisille henkilöille, jotka tulisivat aluesiirron vuoksi kansalaisuudettomiksi.

Suomen kansalaisuuden menettämisestä säädetään tyhjentävästi kansalaisuuslaissa. Suomen valtion alueen siirto toiseen valtioon ei voisi olla perusteena kansalaisuuden menettämiselle. Kansalaisuuslaissa ei ole säännöksiä valtioseuraantotilanteista. Valtioseuraantoa koskevat määräykset ja periaatteet tulevat Suomea sitoviksi, kun Suomi liittyy sopimukseen.

11 artikla. Artiklassa edellytetään, että sopimusvaltiot edistävät sellaisen toimielimen perustamista Yhdistyneiden Kansakuntien yhteyteen, joka voisi tutkia tähän yleissopimukseen perustuvia yksityisten henkilöiden vaatimuksia ja jolta voidaan pyytää apua vaatimusten esittämiseksi sopimusvaltioiden asianomaisille viranomaisille. YK:n yleiskokous hyväksyi 10 päivänä joulukuuta 1974 päätöslauselman, jossa pyydettiin YK:n pakolaisasiain päävaltuutettua (UNHCR) huolehtimaan väliaikaisesti 11 artiklassa tarkoitettuista tehtävistä. UNHCR hoitaa tehtäviä edelleen, eikä erityistä toimielintä ole toistaiseksi pidetty tarpeellisena.

12 artikla. Artiklan mukaan yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen ja 4 artiklan 1 kappaleen määräyksiä sovelletaan myös ennen yleissopimuksen voimaantuloa syntyneisiin henkilöihin sellaisen sopimusvaltion

osalta, joka ei myönnä kansalaisuutta lain perusteella lapsen syntyessä kyseisten yleissopimuksen kohtien perusteella. Yleissopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen määräyksiä sovelletaan ennen yleissopimuksen voimaantuloa ja voimaantulon jälkeen syntyneisiin henkilöihin. Yleissopimuksen 2 artiklan määräyksiä sovelletaan ainoastaan löytölapsiin, jotka löydetään sopimusvaltion alueelta sen jälkeen, kun yleissopimus on tullut kyseisen valtion osalta voimaan.

Suomessa syntyvä lapsi saa syntyessään Suomen kansalaisuuden syntymäpaikan perusteella, jos hän ei syntyessään saa muun valtion kansalaisuutta. Suomen ulkopuolella syntyvä lapsi saa Suomen kansalaisuuden syntyessään, jos hänen äitinsä on Suomen kansalainen. Avioliapsi saa Suomen kansalaisuuden syntyessään myös, jos hänen isänsä on Suomen kansalainen. Jos lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella ja lapsen isä on Suomen kansalainen, saa lapsi Suomen kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä, jos isyys on vahvistettu. Näin ollen artiklassa tarkoitettu yleissopimuksen tiettyjen määräysten takautuva soveltaminen ei tule kyseeseen Suomessa.

13 artikla. Yleissopimuksen määräykset eivät artiklan mukaan vaikuta kansalliseen lainsäädäntöön tai sopimusvaltion kansainvälisiin velvoitteisiin, jotka sisältävät pidemmälle meneviä määräyksiä kansalaisuudettomuuden vähentämiseksi.

14 artikla. Yleissopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat sopimuspuolten väliset riidat, joita ei voida muulla tavoin ratkaista, voidaan viedä artiklan mukaan kansainväliseen tuomioistuimeen. Suomi on tunnustanut kansainvälisen tuomioistuimen tuomiovallan ipso facto ja ilman erityistä sopimusta päteväksi jokaiseen saman velvoituksen hyväksyvään valtioon nähden vastavuoroisuuden ehdoin (SopS 29/1958). Artiklan määräys ei näin ollen aseta Suomelle aikaisempia sitoumuksia pidemmälle meneviä velvoitteita.

15 artikla. Artikla sisältää määräykset sopimuksen soveltamisesta itsehallintoa vailla oleviin alueisiin, siirtomaihin ja muihin emävaltion kuulumattomiin alueisiin, joiden kansainvälisistä suhteista sopimusvaltio vastaa.

16 artikla. Artikla sisältää yleissopimuksen allekirjoittamista, siihen liittymistä ja sen ratifioimista koskevat tavanomaiset määräykset.

17 artikla. Artiklan mukaan ainoastaan yleissopimuksen 11, 14 tai 15 artiklaan tehdyt varaukset ovat sallittuja. Suomella ei ole tarvetta varaumien tekemiseen.

18 artikla. Artikla sisältää yleissopimuksen voimaantuloa koskevat määräykset. Yleissopimus on tullut tämän artiklan mukaisesti kansainvälisesti voimaan 13 päivänä joulukuuta 1975. Yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun Suomi on tallettanut liittymiskirjansa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

19 artikla. Artikla sisältää yleissopimuksen irtisanomista koskevan määräyksen. Yleissopimus voidaan irtisanoa koska tahansa. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluessa siitä, kun pääsihteerin on vastaanottanut irtisanomisilmoituksen.

20 artikla. Artiklassa luetellaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin tästä yleissopimuksesta johtuvat ilmoitusvelvollisuudet.

21 artikla. Artikla sisältää tavanomaisen maininnan yleissopimuksen todistusvoimaisista teksteistä.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen blanketisäännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne kyseessä olevan yleissopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakiehdotusten 1 §:n mukaan lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on yksilöity jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta käsittelevässä jaksossa.

2 §. Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin ase-

tuksella. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan.

2.2 Laki kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen blanketisäännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne kyseessä olevan yleissopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakiehdotusten 1 §:n mukaan lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on yksilöity jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta käsittelevässä jaksossa.

2 §. Pykälä sisältää tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Kansalaisuusyleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000. Yleissopimuksen hyväksyvän valtion osalta sopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jolloin Suomi on tallettanut hyväksymiskirjansa Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

Yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä on tullut kansainvälisesti voimaan 13 päivänä joulukuuta 1975. Yleissopimukseen liittyvän valtion osalta yleissopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä liittymiskirjan tallettamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksilla säädettävänä ajankohtina samaan aikaan, kun kyseessä oleva yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Yleissopimukset eivät sisällä määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaisesti eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan suostumuksen. Muusta syystä eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä ovat muun muassa eduskunnan budjettivaltaa sitovat kansainväliset velvoitteet. Tällaisina velvoitteina on käytännössä pidetty lähinnä sellaisia määräyksiä, joista aiheutuu valtiolle välittömiä menoja. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys luetaan lainsäädännön alaan kuuluvaksi jos 1) määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, 3) määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, 4) määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälinen velvoite kuuluu lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla säädetyin säännöksen kanssa (PeVL 11 ja 12/2000 vp).

Molemmissa yleissopimuksissa on määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Kansalaisuusyleissopimuksen 2 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt termit. Kansalaisuusyleissopimuksen 3 artiklan mukaan valtio määrittelee oman lainsäädäntönsä nojalla, ketkä ovat sen kansalaisia. Artikloissa 4 ja 5 on määräykset periaatteista, kuten syrjinnän kiellosta, joita tulee noudattaa kansalaisuutta koskevissa kansallisissa määräyksissä ja menettelyissä. Perustuslain 2 §:n mu-

kaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 5 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaisuus saadaan syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Kansalaisuus voidaan myöntää laissa säädetyin edellytyksin myös ilmoituksen tai hakemuksen perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan Suomen kansalaisuudesta voidaan vapauttaa vain laissa säädetyillä perusteilla ja sillä edellytyksellä, että henkilöllä on tai hän saa toisen valtion kansalaisuuden. Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Sopimuksen 6-9 artiklojen sisältämät määräykset koskevat kansalaisuuden saamista, menettämistä ja takaisinsaamista, joista säädetään kansalaisuuslain 4, 9, 12, 13, 21-24, 29, 32-35 ja 60 §:ssä. Sopimus sisältää määräyksiä myös kansalaisuuteen liittyvistä menettelyistä, joista säädetään perustuslain 21 §:ssä, hallintolain 23, 24, 43 ja 45 §:ssä, kansalaisuuslain 41, 42 ja 50 §:ssä, sisäasiainministeriön asetuksessa Ulkomaalaisviraston suoritteiden maksullisuudesta ja tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa. Sopimuksen monikansalaisuutta koskevat määräykset sisältävät periaatteita, joista säädetään kansalaisuuslaissa. Sopimuksen valtioseuraantoa ja kansalaisuutta koskevat 18-20 artiklat sisältävät velvoitteita, joista valtioseuraantotilanteessa tulisi säätää lailla. Sopimuksen 21 ja 22 artiklassa on myös asevelvollisuuden suorittamista koskevia määräyksiä. Asevelvollisuuden suorittamisesta säädetään asevelvollisuuslaissa.

Yleissopimus kansalaisuudettomuuden vähentämisestä, sen 1-10 ja 12 artiklat, sisältävät määräyksiä kansalaisuuden saamisesta, menettämisestä ja takaisin saamisesta, joista säädetään kansalaisuuslain 4, 8, 9, 12, 29 ja 32-35 §:ssä. Artiklaan 9 sisältyy periaate syrjinnän kiellosta, josta säädetään perustuslain 6 §:ssä. Yleissopimuksen valtioseuraantoa ja kansalaisuutta koskeva 10 artikla sisältää

velvoitteita, joista valtioseuraantotilanteessa tulisi säätää lailla. Yleissopimuksen riitojen ratkaisua koskeva 14 artikla ei edellytä eduskunnan hyväksymistä, koska Suomi on tunnustanut kansainvälisen tuomioistuimen tuomiovallan ipso facto ja ilman erityistä sopimusta päteväksi jokaiseen saman velvoituksen hyväksyvään valtioon nähden vastavuoroisuuden ehdoin (SopS 29/1958).

Lainsäädännön alaan kuuluvat myös kaikki esityksessä ehdotetut varaumat. Perustuslakivaliokunta on pitänyt asianmukaisena, että eduskunta antaa nimenomaisella päätöksellään suostumuksensa myös eduskunnan toimivallan alaan kuuluvien sopimusmääräyksiä koskevien selitysten ja julistusten antamiseen (PeVL 2/1980 vp, PeVL 28/1997 ja PeVL 36/1997 vp). Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä koskevien varaumien ja muiden ilmoitusten tekeminen ja niiden peruuttaminen vaikuttavat blankettimuotoisen voimaansaattamislain välityksellä Suomessa lain tasolla voimassa olevan oikeuden sisältöön, joten tässä suhteessa varauman ja muun ilmoituksen tekeminen tai sellaisen peruuttaminen on asiallisesti lainsäädäntövallan käyttämistä. Eduskunnan suostumus tarvitaan kansalaisuusyleissopimuksen 29 artiklan mukaiseen varaamaan, jossa Suomi toteaa, että 21 artiklan 3 kappaleen g kohtaan perustuvat velvoitteet eivät sido Suomea määrättäessä joukkoja ylimääräiseen palvelukseen, ja 22 artiklan a kohdan koskevaan varaamaan, jonka mukaan monikansalaisuustapauksissa varusmiespalveluksesta vapauttaminen tapahtuu asevelvollisuuslaissa mainituin perustein. Eduskunnan suostumus tarvitaan myös Suomen ilmoitukseen, että kansalaisuusyleissopimuksen 22 artiklan b kohdassa tarkoitettu ikä on Suomessa 30 vuotta.

4.2 Käsittelyjärjestys

Yleissopimukset eivät sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Yleissopimukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus niiden voimaansaattamislakeiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella sekä perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

*Eduskunta hyväksyisi Strasbourgissa 6 päivänä marraskuuta 1997 kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja New Yorkissa 30 päivänä elokuuta 1961 kansalaisuudetto-
muuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen,*

Eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi tekee kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 21 artiklan 3 kappaleen g kohtaan varauman, jonka mukaan 21 artiklaan perustuvat velvoitteet eivät sido Suomea määrättäessä joukkoja asevelvollisuuslain nojalla ylimääräiseen palvelukseen, jolla tarkoitetaan normaaliolojen vakavassa häiriötilanteessa tai poikkeusoloissa määrättävää palvelusta, jonka tarkoituksena on kohottaa ja ylläpitää puolustusvalmiutta ja harjoittaa joukkokokonaisuuksia niille suunnitellussa kokoonpanossa

niin, että joukko voidaan tarvittaessa määrätä liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen,

Eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi tekee kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 22 artiklan a kohtaan varauman, jonka mukaan toisessa sopimusvaltiossa varusmiespalveluksesta vapautetun ei katsota suorittaneen varusmiespalvelusta Suomessa. Henkilö voidaan kuitenkin vapauttaa varusmiespalveluksesta asevelvollisuuslain 74 tai 76 §:n nojalla,

Eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi ilmoittaa kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 22 artiklan b kohdassa tarkoitetuksi iäksi 30 vuotta.

Koska yleissopimukset sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Strasbourgissa 6 päivänä marraskuuta 1997 kansalaisuudesta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.

Laki**kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan
kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
New Yorkissa 30 päivänä elokuuta 1961 kansalaisuudettomuuden vähentämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri *Astrid Thors*

*Sopimustekstit***EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS
KANSALAISUUDESTA****Johdanto**

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ja muut tämän yleissopimuksen allekirjoittaneet valtiot,

jotka katsovat, että Euroopan neuvoston pyrkimyksenä on luoda kiinteämmät yhteydet jäsenvaltioidensa välille;

pitävät mielessä lukuisat kansainväliset asiakirjat, jotka liittyvät kansalaisuuteen, monikansalaisuuteen ja kansalaisuudettomuuteen;

tunnustavat, että kansalaisuutta koskevissa asioissa tulisi ottaa huomioon sekä valtioiden että yksilöiden oikeudet;

haluavat edistää kansalaisuutta koskevien oikeusperiaatteiden asteittaista kehitystä ja niiden saattamista osaksi valtiosisäistä lainsäädäntöä sekä mahdollisuuksien mukaan välttää kansalaisuudettomuutta;

haluavat välttää syrjintää kansalaisuuteen liittyvissä asioissa;

ovat tietoisia ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 8 artiklaan sisältyvästä oikeudesta nauttia perhe-elämän kunnioituksesta;

panevat merkille valtioiden erilaiset lähestymistavat monikansalaisuuteen ja tunnustavat, että kukin valtio voi vapaasti päättää valtiosisäiseen lainsäädäntöön sisällytettävistä seurauksista tapauksissa, joissa kansalainen saa jonkin toisen valtion kansalaisuuden tai tällä on jonkin toisen valtion kansalaisuus;

ovat yhtä mieltä siitä, että ne haluavat löytää sopivia ratkaisuja monikansalaisuuden seurauksiin erityisesti monikansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien osalta;

pitävät toivottavana että henkilöiltä, joilla on kahden tai useamman sopimusvaltion kansalaisuus, tulisi edellyttää asevelvollisuuden suorittamista ainoastaan yhdessä näistä valtioista;

**EUROPEAN CONVENTION
ON NATIONALITY****Preamble**

The member States of the Council of Europe and the other States signatory to this Convention,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve greater unity between its members;

Bearing in mind the numerous international instruments relating to nationality, multiple nationality and statelessness;

Recognising that, in matters concerning nationality, account should be taken both of the legitimate interests of States and those of individuals;

Desiring to promote the progressive development of legal principles concerning nationality, as well as their adoption in internal law and desiring to avoid, as far as possible, cases of statelessness;

Desiring to avoid discrimination in matters relating to nationality;

Aware of the right to respect for family life as contained in Article 8 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms;

Noting the varied approach of States to the question of multiple nationality and recognising that each State is free to decide which consequences it attaches in its internal law to the fact that a national acquires or possesses another nationality;

Agreeing on the desirability of finding appropriate solutions to consequences of multiple nationality and in particular as regards the rights and duties of multiple nationals;

Considering it desirable that persons possessing the nationality of two or more States Parties should be required to fulfil their military obligations in relation to only one of those Parties;

pitävät tarpeellisena edistää kansainvälistä yhteistyötä kansalaisuusasioista vastaavien kansallisten viranomaisten välillä, ovat sopineet seuraavasta:

Considering the need to promote international co-operation between the national authorities responsible for nationality matters, Have agreed as follows:

I luku

Chapter I

Yleiset asiat

General matters

1 artikla

Article 1

Yleissopimuksen tavoite

Object of the Convention

Tässä yleissopimuksessa asetetaan luonnollisten henkilöiden kansalaisuutta koskevat periaatteet ja määräykset sekä monikansalaisten asevelvollisuutta koskevat määräykset, joiden kanssa sopimusvaltioiden sisäisen lainsäädännön tulee olla yhdenmukainen.

This Convention establishes principles and rules relating to the nationality of natural persons and rules regulating military obligations in cases of multiple nationality, to which the internal law of States Parties shall conform.

2 artikla

Article 2

Määritelmät

Definitions

Tässä yleissopimuksessa

For the purpose of this Convention:

a) "kansalaisuus" tarkoittaa henkilön ja valtion välistä oikeudellista sidettä eikä osoita henkilön etnistä alkuperää;

a) "nationality" means the legal bond between a person and a State and does not indicate the person's ethnic origin;

b) "monikansalaisuus" tarkoittaa, että samalla henkilöllä on samanaikaisesti kaksi kansalaisuutta tai useampia kansalaisuuksia;

b) "multiple nationality" means the simultaneous possession of two or more nationalities by the same person;

c) "lapsi" tarkoittaa jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä, ellei lapsi häneen sovellettavan lainsäädännön nojalla tule täysi-ikäiseksi aikaisemmin;

c) "child" means every person below the age of 18 years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier;

d) "valtionsisäinen lainsäädäntö" tarkoittaa kaikenlaisia kansallisen oikeusjärjestelmän määräyksiä, mukaan luettuina perustuslaki, lainsäädäntö, ohjesäännöt, asetukset, oikeuskäytäntö, tapaoikeus ja käytäntö sekä sitovista kansainvälisistä asiakirjoista johdetut määräykset.

d) "internal law" means all types of provisions of the national legal system, including the constitution, legislation, regulations, decrees, case-law, customary rules and practice as well as rules deriving from binding international instruments.

II luku	Chapter II
Kansalaisuutta koskevat yleiset periaatteet	General principles relating to nationality
3 artikla	Article 3
<i>Valtion toimivalta</i>	<i>Competence of the State</i>
1. Kukin valtio määrittelee oman lainsäädäntönsä nojalla, ketkä ovat sen kansalaisia. 2. Muut valtiot hyväksyvät tämän lainsäädännön, siinä määrin kuin se on yhdenmukainen sovellettavien kansainvälisten yleissopimusten, kansainvälisen tapaoikeuden ja yleisesti hyväksytyjen kansalaisuutta koskevien oikeusperiaatteiden kanssa.	Each State shall determine under its own law who are its nationals. 2. This law shall be accepted by other States in so far as it is consistent with applicable international conventions, customary international law and the principles of law generally recognised with regard to nationality.
4 artikla	Article 4
<i>Periaatteet</i>	<i>Principles</i>
Kunkin sopimusvaltion kansalaisuutta koskevat määräykset perustuvat seuraaviin periaatteisiin: a) Jokaisella on oikeus kansalaisuuteen. b) Kansalaisuudettomuutta vältetään. c) Keneltäkään ei mielivaltaisesti oteta pois kansalaisuutta. d) Avioliitto tai avioliiton purkautuminen sopimusvaltion kansalaisen ja ulkomaalaisen välillä tai jommankumman puolison kansalaisuuden muuttuminen avioliiton aikana ei automaattisesti vaikuta toisen puolison kansalaisuuteen.	The rules on nationality of each State Party shall be based on the following principles: a) everyone has the right to a nationality; b) statelessness shall be avoided; c) no one shall be arbitrarily deprived of his or her nationality; d) neither marriage nor the dissolution of a marriage between a national of a State Party and an alien, nor the change of nationality by one of the spouses during marriage, shall automatically affect the nationality of the other spouse.
5 artikla	Article 5
<i>Syrjinnän kielto</i>	<i>Non-discrimination</i>
1. Sopimusvaltion kansalaisuutta koskeviin määräyksiin ei saa sisältyä eroja tai käytäntöjä, jotka merkitsevät sukupuoleen, uskontoon, alkuperään, ihonväriin tai kansalliseen tai etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää. 2. Kutakin sopimusvaltiota ohjaa sen kansa-	1. The rules of a State Party on nationality shall not contain distinctions or include any practice which amount to discrimination on the grounds of sex, religion, race, colour or national or ethnic origin. 2. Each State Party shall be guided by the

laisten syrjinnän kiellon periaate riippumatta siitä, ovatko nämä valtion kansalaisia syntymän perusteella, vai ovatko he saaneet valtion kansalaisuuden myöhemmin.

principle of non-discrimination between its nationals, whether they are nationals by birth or have acquired its nationality subsequently.

III luku

Chapter III

Kansalaisuutta koskevat määräykset

Rules relating to nationality

6 artikla

Article 6

Kansalaisuuden saaminen

Acquisition of nationality

1. Kukin sopimusvaltio säättää valtiosisäisessä lainsäädännössään, että seuraavat henkilöt saavat valtion kansalaisuuden suoraan lain nojalla:

1. Each State Party shall provide in its internal law for its nationality to be acquired ex lege by the following persons:

a) Lapset, joiden vanhemmista toisella on lasten syntyessä asianomaisen sopimusvaltion kansalaisuus, jollei valtiosisäisessä lainsäädännössä ole ulkomailla syntyneitä lapsia koskevia poikkeuksia. Kukin sopimusvaltio voi määrätä, että lapsi, jonka suhde vanhempiinsa perustuu lapsen tunnustamiseen, tuomioistuimen päätökseen tai vastaavaan menettelyyn, saa valtion kansalaisuuden valtiosisäisessä lainsäädännössä määritetyn menettelyn kautta.

a) children one of whose parents possesses, at the time of the birth of these children, the nationality of that State Party, subject to any exceptions which may be provided for by its internal law as regards children born abroad. With respect to children whose parenthood is established by recognition, court order or similar procedures, each State Party may provide that the child acquires its nationality following the procedure determined by its internal law;

b) Valtion alueelta löydetyt löytölapset, jotka muutoin olisivat kansalaisuudettomia.

b) foundlings found in its territory who would otherwise be stateless.

2. Kukin sopimusvaltio säättää valtiosisäisessä lainsäädännössään, että sen alueella syntyneet lapset, jotka eivät saa syntyessään minkään toisen valtion kansalaisuutta, saavat sen kansalaisuuden. Kansalaisuus myönnetään

2. Each State Party shall provide in its internal law for its nationality to be acquired by children born on its territory who do not acquire at birth another nationality. Such nationality shall be granted:

a) suoraan lain nojalla lapsen syntyessä; tai

a) at birth ex lege; or

b) kansalaisuudettomiksi jääneille lapsille myöhemmin hakemuksesta, jonka asianomainen lapsi jättää tai joka jätetään tämän puolesta asianomaiselle viranomaiselle sopimusvaltion sisäisessä lainsäädännössä säädetyllä tavalla. Hakemuksen voi tehdä, jos hakija on asunut laillisesti valtion alueella enintään viisi vuotta välittömästi ennen hakemuksen jättämistä.

b) subsequently, to children who remained stateless, upon an application being lodged with the appropriate authority, by or on behalf of the child concerned, in the manner prescribed by the internal law of the State Party. Such an application may be made subject to the lawful and habitual residence on its territory for a period not exceeding five years immediately preceding the lodging of the application.

3. Kukin sopimusvaltio säätää valtiosisäisessä lainsäädännössään mahdollisuudesta kansalaistaa henkilöt, jotka asuvat laillisesti sen alueella. Sopimusvaltio ei säädä kansalaistamisen edellytykseksi yli kymmenen vuoden oleskelua valtion alueella ennen hakemuksen jättämistä.

4. Kukin sopimusvaltio helpottaa valtiosisäisessä lainsäädännössään kansalaisuuden saamista seuraavien henkilöiden osalta:

- a) Sopimusvaltion kansalaisten puoliset.
- b) Sopimusvaltion kansalaisten lapset 6 artiklan 1 kappaleen a kohdan poikkeus huomioon ottaen.
- c) Lapset, joiden vanhemmista toinen saa tai on saanut sopimusvaltion kansalaisuuden.
- d) Sopimusvaltion kansalaisten adoptoimat lapset.
- e) Henkilöt, jotka ovat syntyneet sopimusvaltion alueella ja asuvat siellä laillisesti.
- f) Henkilöt, jotka ovat asuneet laillisesti sopimusvaltion alueella tietyn ajan, joka on alkanut ennen kuin henkilö on täyttänyt 18 vuotta ja jonka pituus määritetään asianomaisen sopimusvaltion sisäisessä lainsäädännössä.
- g) Kansalaisuudettomat henkilöt ja pakolaisaseman saaneet henkilöt, jotka asuvat laillisesti sopimusvaltion alueella.

7 artikla

Kansalaisuuden menettäminen suoraan lain nojalla tai sopimusvaltion aloitteesta

1. Sopimusvaltio ei voi säätää valtiosisäisessä lainsäädännössään kansalaisuuden menettämisestä "suoraan lain nojalla tai sopimusvaltion aloitteesta muutoin kuin seuraavissa tapauksissa:

- a) Henkilö saa vapaaehtoisesti jonkin toisen valtion kansalaisuuden.

3. Each State Party shall provide in its internal law for the possibility of naturalisation of persons lawfully and habitually resident on its territory. In establishing the conditions for naturalisation, it shall not provide for a period of residence exceeding ten years before the lodging of an application.

4. Each State Party shall facilitate in its internal law the acquisition of its nationality for the following persons:

- a) spouses of its nationals;
- b) children of one of its nationals, falling under the exception of Article 6, paragraph 1, sub-paragraph a;
- c) children one of whose parents acquires or has acquired its nationality;
- d) children adopted by one of its nationals;
- e) persons who were born on its territory and reside there lawfully and habitually;
- f) persons who are lawfully and habitually resident on its territory for a period of time beginning before the age of 18, that period to be determined by the internal law of the State Party concerned;
- g) stateless persons and recognised refugees lawfully and habitually resident on its territory.

Article 7

Loss of nationality ex lege or at the initiative of a State Party

1. A State Party may not provide in its internal law for the loss of its nationality ex lege or at the initiative of the State Party except in the following cases:

- a) voluntary acquisition of another nationality;

b) Henkilö on saanut sopimusvaltion kansalaisuuden toimimalla petollisesti, antamalla vääriä tietoja tai salaamalla olennaisen seikan.

c) Henkilö on palvellut vapaaehtoisesti vieraan valtion puolustusvoimissa.

d) Henkilö käyttäytyy tavalla, joka vakavasti vaarantaa sopimusvaltion elintärkeitä etuja.

e) Sopimusvaltion ja sen ulkomailla asuvan kansalaisen väliltä puuttuu todellinen yhteys.

f) Jos lapsen ollessa alaikäinen todetaan, että valtionsisäisessä lainsäädännössä säädetty edellytykset, joiden nojalla sopimusvaltion kansalaisuus on saatu, eivät enää täyty.

g) Jos lapsi adoptoitaessa saa jommankumman adoptiovanhemman tai molempien adoptiovanhempien vieraan valtion kansalaisuuden tai hänellä on tämä kansalaisuus.

2. Sopimusvaltio voi säätää, että sen kansalaisuuden menettävien vanhempien lapset menettävät myös sopimusvaltion kansalaisuuden lukuun ottamatta 1 kappaleen c ja d kohdan kattamia tapauksia. Lasten ei kuitenkaan tule menettää sopimusvaltion kansalaisuutta, jos toinen vanhemmista säilyttää sen.

3. Sopimusvaltio ei voi säätää valtionsisäisessä lainsäädännössään kansalaisuuden menettämisestä tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen nojalla, jos henkilöstä tulisi sen seurauksena kansalaisuudeton, lukuun ottamatta tämän artiklan 1 kappaleen b kohdassa mainittuja tapauksia.

8 artikla

Kansalaisuuden menettäminen yksilön aloitteesta

1. Kukin sopimusvaltio sallii sen kansalaisuudesta vapautumisen sillä edellytyksellä, että kansalaisuudesta vapautuvasta henkilöstä ei tule tämän seurauksena kansalaisuudeton.

b) acquisition of the nationality of the State Party by means of fraudulent conduct, false information or concealment of any relevant fact attributable to the applicant;

c) voluntary service in a foreign military force;

d) conduct seriously prejudicial to the vital interests of the State Party;

e) lack of a genuine link between the State Party and a national habitually residing abroad;

f) where it is established during the minority of a child that the preconditions laid down by internal law which led to the ex lege acquisition of the nationality of the State Party are no longer fulfilled;

g) adoption of a child if the child acquires or possesses the foreign nationality of one or both of the adopting parents.

2. A State Party may provide for the loss of its nationality by children whose parents lose that nationality except in cases covered by sub-paragraphs c and d of paragraph 1. However, children shall not lose that nationality if one of their parents retains it.

3. A State Party may not provide in its internal law for the loss of its nationality under paragraphs 1 and 2 of this article if the person concerned would thereby become stateless, with the exception of the cases mentioned in paragraph 1, sub-paragraph b, of this article.

Article 8

Loss of nationality at the initiative of the individual

1. Each State Party shall permit the renunciation of its nationality provided the persons concerned do not thereby become stateless.

2. However, a State Party may provide in

2. Sopimusvaltio voi kuitenkin säätää valti- its internal law that renunciation may be ef-
 onsisäisessä lainsäädännössään, että kansalai- fected only by nationals who are habitually
 suudesta voivat vapautua vain ulkomailla resident abroad.
 asuvat kansalaiset.

9 artikla

Article 9

*Kansalaisuuden takaisinsaaminen**Recovery of nationality*

Kukin sopimusvaltio helpottaa sen alueella laillisesti asuvien entisten kansalaistensa kansalaisuuden takaisinsaamista valtiosisäisessä lainsäädännössä mainituissa tapauksissa ja siinä säädetyin edellytyksin.

Each State Party shall facilitate, in the cases and under the conditions provided for by its internal law, the recovery of its nationality by former nationals who are lawfully and habitually resident on its territory.

IV luku

Chapter IV

Kansalaisuuteen liittyvät menettelyt**Procedures relating to nationality**

10 artikla

Article 10

*Hakemusten käsittely**Processing of applications*

Kukin sopimusvaltio varmistaa, että sen kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen tai todistamiseen liittyvät hakemukset käsitellään kohtuullisessa ajassa.

Each State Party shall ensure that applications relating to the acquisition, retention, loss, recovery or certification of its nationality be processed within a reasonable time.

11 artikla

Article 11

*Päätökset**Decisions*

Kukin sopimusvaltio varmistaa, että sen kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen tai todistamiseen liittyvät päätökset sisältävät kirjalliset perustelut.

Each State Party shall ensure that decisions relating to the acquisition, retention, loss, recovery or certification of its nationality contain reasons in writing.

12 artikla

Article 12

*Oikeus muutoksenhakuun**Right to a review*

Kukin sopimusvaltio varmistaa, että sen kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen tai todistamiseen liittyvät päätökset mahdollistavat hallinnollisen tai oikeudellisen muutoksenhaun valtiosisäisen lainsäädännön mukaisesti.

Each State Party shall ensure that decisions relating to the acquisition, retention, loss, recovery or certification of its nationality be open to an administrative or judicial review in conformity with its internal law.

13 artikla

Maksut

1. Kukin sopimusvaltio varmistaa, että sen kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen, menettämiseen, takaisinsaamiseen tai todistamiseen liittyvät maksut ovat kohtuulliset.

2. Kukin sopimusvaltio varmistaa, että hallinnolliseen tai oikeudelliseen muutoksenhakuun liittyvät maksut eivät muodosta estettä hakijoille.

V luku

Monikansalaisuus

14 artikla

Monikansalaisuustapaukset suoraan lain nojalla

1. Sopimusvaltio sallii, että

a) lapset, jotka ovat syntyessä saaneet automaattisesti useamman kansalaisuuden, säilyttävät nämä kansalaisuudet;

b) sen kansalaisilla on jonkin toisen valtion kansalaisuus, jos tämä toinen kansalaisuus saadaan automaattisesti avioliiton kautta.

2. Edellä 1 kappaleessa mainittuun kansalaisuuksien säilyttämiseen sovelletaan tämän yleissopimuksen 7 artiklan asiaan liittyviä määräyksiä.

15 artikla

Muut mahdolliset monikansalaisuustapaukset

Tämän yleissopimuksen määräykset eivät rajoita sopimusvaltion oikeutta määrittää valtionsisäisessä lainsäädännössään

a) säilyttävätkö vai menettävätkö sopimusvaltion kansalaiset, jotka saavat jonkin toisen valtion kansalaisuuden tai joilla on jonkin toisen valtion kansalaisuus, sopimusvaltion kansalaisuuden;

Article 13

Fees

1. Each State Party shall ensure that the fees for the acquisition, retention, loss, recovery or certification of its nationality be reasonable.

2. Each State Party shall ensure that the fees for an administrative or judicial review be not an obstacle for applicants.

Chapter V

Multiple nationality

Article 14

Cases of multiple nationality ex lege

1. A State Party shall allow:

a) children having different nationalities acquired automatically at birth to retain these nationalities;

b) its nationals to possess another nationality where this other nationality is automatically acquired by marriage.

2. The retention of the nationalities mentioned in paragraph 1 is subject to the relevant provisions of Article 7 of this Convention.

Article 15

Other possible cases of multiple nationality

The provisions of this Convention shall not limit the right of a State Party to determine in its internal law whether:

a) its nationals who acquire or possess the nationality of another State retain its nationality or lose it;

b) edellyttääkö sopimusvaltion kansalaisuuden saaminen tai säilyttäminen toisen valtion kansalaisuudesta vapautumista tai sen menettämistä.

b) the acquisition or retention of its nationality is subject to the renunciation or loss of another nationality.

16 artikla

Article 16

*Aikaisemman kansalaisuuden säilyttäminen**Conservation of previous nationality*

Sopimusvaltio ei aseta toisen valtion kansalaisuudesta vapautumista tai sen menettämistä sopimusvaltion kansalaisuuden saamisen tai säilyttämisen ehdoksi, jos tällainen vapautuminen tai menettäminen ei ole mahdollista tai jos sitä ei voida kohtuudella edellyttää.

A State Party shall not make the renunciation or loss of another nationality a condition for the acquisition or retention of its nationality where such renunciation or loss is not possible or cannot reasonably be required.

17 artikla

Article 17

*Monikansalaisuuteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet**Rights and duties related to multiple nationality*

1. Sopimusvaltion kansalaisilla, joilla on jonkin toisen valtion kansalaisuus, on sen sopimusvaltion alueella, jossa he asuvat, samat oikeudet ja velvollisuudet kuin tämän sopimusvaltion muilla kansalaisilla.

1. Nationals of a State Party in possession of another nationality shall have, in the territory of that State Party in which they reside, the same rights and duties as other nationals of that State Party.

2. Tämän luvun määräykset eivät vaikuta

2. The provisions of this chapter do not affect:

a) kansainvälisen oikeuden määräyksiin, jotka koskevat sopimusvaltion diplomaattitai konsuliedustustojen antamaa suojelua niille kansalaisilleen, joilla on samanaikaisesti jonkin toisen valtion kansalaisuus;

a) the rules of international law concerning diplomatic or consular protection by a State Party in favour of one of its nationals who simultaneously possesses another nationality;

b) kansainvälisen yksityisoikeuden määräysten soveltamiseen sopimusvaltiossa monikansalaisuustapauksissa.

b) the application of the rules of private international law of each State Party in cases of multiple nationality.

VI luku

Chapter VI

Valtioseuraanto ja kansalaisuus**State succession and nationality**

18 artikla

Article 18

*Periaatteet**Principles*

1. Valtioseuraantotapauksissa kukin sopimusvaltio kunnioittaa kansalaisuusasioissa oikeusperiaatteita, ihmisoikeuksia koskevia määräyksiä sekä tämän yleissopimuksen 4 ja 5 artiklaan ja tämän artiklan 2 kappaleeseen

1. In matters of nationality in cases of State succession, each State Party concerned shall respect the principles of the rule of law, the rules concerning human rights and the principles contained in Articles 4 and 5 of this

sisältyviä periaatteita erityisesti kansalaisuudettomuuden välttämiseksi.

2. Päättyessään kansalaisuuden myöntämisestä tai säilyttämisestä valtioseuraantotapauksissa kukin sopimusvaltio ottaa erityisesti huomioon

a) asianomaisen henkilön todellisen yhteyden valtioon;

b) asianomaisen henkilön asuinpaikan valtioseuraannon aikaan;

c) asianomaisen henkilön tahdon;

d) asianomaisen henkilön alueellisen alkuperän.

3. Kun kansalaisuuden saaminen edellyttää vieraan valtion kansalaisuuden menettämistä, sovelletaan tämän yleissopimuksen 16 artiklan määräyksiä.

19 artikla

Ratkaisu kansainvälisen sopimuksen avulla

Valtioseuraantotapauksissa asianomaiset sopimusvaltiot pyrkivät sääntelemään kansalaisuuteen liittyviä asioita keskinäisillä sopimuksilla ja tarvittaessa sopimuksilla muiden asiaan liittyvien valtioiden kanssa. Tällaisissa sopimuksissa noudatetaan tähän lukuun sisältyviä tai siinä tarkoitettuja periaatteita ja määräyksiä.

20 artikla

Ei- kansalaisia koskevat periaatteet

1. Kukin sopimusvaltio noudattaa seuraavia periaatteita:

a) Edeltäjävaltion kansalaisilla, jotka asuvat alueella, jonka suveriniteetti siirtyy seuraaja-valtiolle, ja jotka eivät ole saaneet valtion kansalaisuutta, on oikeus jäädä tähän valtioon.

b) Edellä a kohdassa tarkoitettuja henkilöitä kohdellaan tasa-arvoisesti seuraajavaltion

Convention and in paragraph 2 of this article, in particular in order to avoid statelessness.

2. In deciding on the granting or the retention of nationality in cases of State succession, each State Party concerned shall take account in particular of:

a) the genuine and effective link of the person concerned with the State;

b) the habitual residence of the person concerned at the time of State succession;

c) the will of the person concerned;

d) the territorial origin of the person concerned.

3. Where the acquisition of nationality is subject to the loss of a foreign nationality, the provisions of Article 16 of this Convention shall apply.

Article 19

Settlement by international agreement

In cases of State succession, States Parties concerned shall endeavour to regulate matters relating to nationality by agreement amongst themselves and, where applicable, in their relationship with other States concerned. Such agreements shall respect the principles and rules contained or referred to in this chapter.

Article 20

Principles concerning non-nationals

1. Each State Party shall respect the following principles:

a) nationals of a predecessor State habitually resident in the territory over which sovereignty is transferred to a successor State and who have not acquired its nationality shall have the right to remain in that State;

b) persons referred to in sub-paragraph a shall enjoy equality of treatment with nation-

kansalaisten kanssa sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien osalta.

2. Kukin sopimusvaltio voi olla palkkaamatta 1 kappaleessa tarkoitettuja henkilöitä julkisiin tehtäviin, joihin liittyy itsenäisen toimivallan käyttöä.

VII luku

Asevelvollisuus monikansalaisuustapauksissa

21 artikla

Asevelvollisuuden suorittaminen

1. Henkilöiden, joilla on kahden tai useamman sopimusvaltion kansalaisuus, edellytetään suorittavan asevelvollisuutensa ainoastaan yhdessä näistä sopimusvaltioista.

2. Kappaleen 1 soveltamistavat voidaan määrittää sopimusvaltioiden välisillä erityissopimuksilla.

3. Jollei tehdystä tai mahdollisesti tehtävässä erityissopimuksessa toisin määrätä, seuraavia määräyksiä sovelletaan henkilöihin, joilla on kahden tai useamman sopimusvaltion kansalaisuus:

a) Tällaiset henkilöt ovat asevelvollisia siinä sopimusvaltiossa, jonka alueella he asuvat. He voivat kuitenkin 19 vuoden ikään saakka missä tahansa muussa sopimusvaltiossa, jonka kansalaisia he ovat, suorittaa vapaaehtoisesti asevelvollisuuden, joka kestää tosiasiallisesti yhteensä vähintään yhtä pitkän ajan kuin varusmiespalvelus ensin mainitussa sopimusvaltiossa.

b) Henkilöt, jotka asuvat sellaisen sopimusvaltion alueella, jonka kansalaisia he eivät ole, tai sellaisen valtion alueella, joka ei ole sopimusvaltio, voivat suorittaa varusmiespalveluksensa minkä tahansa sellaisen sopimusvaltion alueella, jonka kansalaisia he ovat.

als of the successor State in relation to social and economic rights.

2. Each State Party may exclude persons considered under paragraph 1 from employment in the public service involving the exercise of sovereign powers.

Chapter VII

Military obligations in cases of multiple nationality

Article 21

Fulfilment of military obligations

1. Persons possessing the nationality of two or more States Parties shall be required to fulfil their military obligations in relation to one of those States Parties only.

2. The modes of application of paragraph 1 may be determined by special agreements between any of the States Parties.

3. Except where a special agreement which has been, or may be, concluded provides otherwise, the following provisions are applicable to persons possessing the nationality of two or more States Parties:

a) Any such person shall be subject to military obligations in relation to the State Party in whose territory they are habitually resident. Nevertheless, they shall be free to choose, up to the age of 19 years, to submit themselves to military obligations as volunteers in relation to any other State Party of which they are also nationals for a total and effective period at least equal to that of the active military service required by the former State Party;

b) Persons who are habitually resident in the territory of a State Party of which they are not nationals or in that of a State which is not a State Party may choose to perform their military service in the territory of any State Party of which they are nationals;

c) Henkilöiden, jotka a ja b kohdan määräysten mukaisesti suorittavat asevelvollisuutensa yhdessä sopimusvaltiossa tämän sopimusvaltion lainsäädännön mukaisesti, katsotaan suorittaneen asevelvollisuutensa myös muun sellaisen sopimusvaltion tai muiden sellaisten sopimusvaltioiden osalta, joiden kansalaisia he ovat.

d) Henkilöiden, jotka ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa niiden sopimusvaltioiden välillä, joiden kansalaisia he ovat, ovat suorittaneet asevelvollisuutensa yhdessä näistä sopimusvaltioista tämän sopimusvaltion lainsäädännön mukaisesti, katsotaan suorittaneen saman velvollisuuden myös muun sellaisen sopimusvaltion tai muiden sellaisten sopimusvaltioiden osalta, joiden kansalaisia he ovat.

e) Henkilöt, jotka a kohdan mukaisesti ovat suorittaneet varusmiespalveluksensa yhdessä sellaisessa sopimusvaltiossa, jonka kansalaisia he ovat, ja muuttavat sen jälkeen asumaan toisen sellaisen sopimusvaltion alueelle, jonka kansalaisia he ovat, ovat velvollisia palvelemaan reservissä ainoastaan jälkimmäisessä sopimusvaltiossa.

f) Tämän artiklan soveltaminen ei vaikuta millään tavalla asianomaisten henkilöiden kansalaisuuteen.

g) Jos jonkin sopimusvaltion asevoimat pannaan liikekannalle, tähän artiklaan perustuvat velvoitteet eivät sido tätä sopimusvaltiota.

22 artikla

Asevelvollisuudesta vapauttaminen tai vaihtoehtoinen siviilipalvelus

Jollei tehdyssä tai mahdollisesti tehtävässä erityissopimuksessa toisin määrätä, seuraavia määräyksiä sovelletaan myös henkilöihin, joilla on kahden tai useamman sopimusvaltion kansalaisuus:

a) Tämän yleissopimuksen 21 artiklan 3 kappaleen c kohtaa sovelletaan henkilöihin,

c) Persons who, in accordance with the rules laid down in paragraphs a and b, shall fulfil their military obligations in relation to one State Party, as prescribed by the law of that State Party, shall be deemed to have fulfilled their military obligations in relation to any other State Party or States Parties of which they are also nationals;

d) Persons who, before the entry into force of this Convention between the States Parties of which they are nationals, have, in relation to one of those States Parties, fulfilled their military obligations in accordance with the law of that State Party, shall be deemed to have fulfilled the same obligations in relation to any other State Party or States Parties of which they are also nationals;

e) Persons who, in conformity with paragraph a, have performed their active military service in relation to one of the States Parties of which they are nationals, and subsequently transfer their habitual residence to the territory of the other State Party of which they are nationals, shall be liable to military service in the reserve only in relation to the latter State Party;

f) The application of this article shall not prejudice, in any respect, the nationality of the persons concerned;

g) In the event of mobilisation by any State Party, the obligations arising under this article shall not be binding upon that State Party.

Article 22

Exemption from military obligations or alternative civil service

Except where a special agreement which has been, or may be, concluded provides otherwise, the following provisions are also applicable to persons possessing the nationality of two or more States Parties:

a) Article 21, paragraph 3, sub-paragraph c, of this Convention shall apply to persons

jotka on vapautettu asevelvollisuudesta tai jotka ovat suorittaneet vaihtoehtoisen siviilipalveluksen.

b) Henkilöiden, jotka ovat sellaisen sopimusvaltion kansalaisia, jossa ei ole pakollista varusmiespalvelusta, katsotaan suorittaneen asevelvollisuutensa, kun heidän asuinpaikkansa on kyseisen sopimusvaltion alueella. Heidän ei kuitenkaan katsota suorittaneen asevelvollisuuttaan sellaisen sopimusvaltion tai sellaisten sopimusvaltioiden osalta, joiden kansalaisia he myös ovat ja joissa asepalvelus vaaditaan, ellei mainittu asuinpaikka ole ollut sama tiettyyn ikään saakka, jonka kukin sopimusvaltio ilmoittaa allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifiomis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

c) Henkilöiden, jotka ovat sellaisen sopimusvaltion kansalaisia, jossa ei ole pakollista varusmiespalvelusta, katsotaan myös suorittaneen asevelvollisuutensa, kun he ovat vapaaehtoisesti suorittaneet varusmiespalvelusta tässä valtiossa tosiasiallisesti yhteensä vähintään yhtä pitkän ajan kuin varusmiespalvelus kestää siinä sopimusvaltiossa tai niissä sopimusvaltioissa, jonka kansalaisia he myös ovat, riippumatta siitä, missä he asuvat.

who have been exempted from their military obligations or have fulfilled civil service as an alternative;

b) persons who are nationals of a State Party which does not require obligatory military service shall be considered as having satisfied their military obligations when they have their habitual residence in the territory of that State Party. Nevertheless, they should be deemed not to have satisfied their military obligations in relation to a State Party or States Parties of which they are equally nationals and where military service is required unless the said habitual residence has been maintained up to a certain age, which each State Party concerned shall notify at the time of signature or when depositing its instruments of ratification, acceptance or accession;

c) also persons who are nationals of a State Party which does not require obligatory military service shall be considered as having satisfied their military obligations when they have enlisted voluntarily in the military forces of that Party for a total and effective period which is at least equal to that of the active military service of the State Party or States Parties of which they are also nationals without regard to where they have their habitual residence.

VIII luku

Sopimusvaltioiden välinen yhteistyö

23 artikla

Sopimusvaltioiden välinen yhteistyö

1. Sopimusvaltioiden välisen yhteistyön helpottamiseksi sopimusvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset

a) antavat Euroopan neuvoston pääsihteerille tietoja niiden valtiosisäisestä lainsäädännöstä, joka koskee kansalaisuutta, mukaan luettuina kansalaisuudettomuutta ja monikansalaisuutta, ja tämän yleissopimuksen soveltamisen edistymisestä;

Chapter VIII

Co-operation between the States Parties

Article 23

Co-operation between the States Parties

1. With a view to facilitating co-operation between the States Parties, their competent authorities shall:

a) provide the Secretary General of the Council of Europe with information about their internal law relating to nationality, including instances of statelessness and multiple nationality, and about developments concerning the application of the Convention;

b) antavat toisilleen pyynnöstä tietoja niiden kansalaisuutta koskevasta valtiosisäisestä lainsäädännöstä ja tämän yleissopimuksen soveltamisen edistymisestä.

2. Sopimusvaltiot tekevät yhteistyötä keskenään ja muiden Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kanssa asianmukaisen Euroopan neuvoston hallitustenvälisen toimielimen puitteissa käsitelläkseen kaikkia asiaan liittyviä ongelmia ja edistääkseen kansalaisuutta ja siihen liittyviä asioita koskevien oikeusperiaatteiden ja käytäntöjen kehitystä.

24 artikla

Tietojenvaihto

Kukin sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa selityksen, jonka mukaan se ilmoittaa muille samanlaisen selityksen antaneille sopimuspuolille tapauksista, joissa toisen sopimusvaltion kansalaiset ovat saaneet vapaaehtoisesti sen kansalaisuuden, jolle tietosuojaa koskevassa lainsäädännössä toisin säädetä. Selityksessä voidaan mainita ehdot, joiden nojalla sopimusvaltio antaa tällaisia tietoja. Selitys voidaan peruuttaa milloin tahansa.

IX luku

Yleissopimuksen soveltaminen

25 artikla

Yleissopimuksen soveltamista koskevat selitykset

1. Kukin valtio voi allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa antaa selityksen, jonka mukaan se jättää VII luvun yleissopimuksen soveltamisen ulkopuolelle.

2. VII luvun määräyksiä sovelletaan ainoastaan niiden sopimusvaltioiden välisiin suhteisiin, joiden osalta luku on voimassa.

3. Kukin sopimusvaltio voi milloin tahansa myöhemmin ilmoittaa Euroopan neuvoston

b) provide each other upon request with information about their internal law relating to nationality and about developments concerning the application of the Convention.

2. States Parties shall co-operate amongst themselves and with other member States of the Council of Europe within the framework of the appropriate intergovernmental body of the Council of Europe in order to deal with all relevant problems and to promote the progressive development of legal principles and practice concerning nationality and related matters.

Article 24

Exchange of information

Each State Party may at any time declare that it shall inform any other State Party, having made the same declaration, of the voluntary acquisition of its nationality by nationals of the other State Party, subject to applicable laws concerning data protection. Such a declaration may indicate the conditions under which the State Party will give such information. The declaration may be withdrawn at any time.

Chapter IX

Application of the Convention

Article 25

Declarations concerning the application of the Convention

1. Each State may declare, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, that it will exclude Chapter VII from the application of the Convention.

2. The provisions of Chapter VII shall be applicable only in the relations between States Parties for which it is in force.

3. Each State Party may, at any subsequent time, notify the Secretary General of the

pääsihteerille, että se soveltaa VII luvun määräyksiä, jotka allekirjoittamisen tai ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisen yhteydessä on jätetty soveltamisen ulkopuolelle. Tämä ilmoitus on voimassa sen vastaanottopäivästä lukien.

26 artikla

Tämän yleissopimuksen vaikutukset

1. Tämän yleissopimuksen määräykset eivät vaikuta niiden valtiosisäisen lainsäädännön ja sitovien kansainvälisten asiakirjojen määräyksiin, jotka jo ovat voimassa tai tulevat mahdollisesti voimaan ja joiden nojalla yksilöille annetaan tai annettaisiin paremmat oikeudet kansalaisuusasioissa.

2. Tämä yleissopimus ei vaikuta

a) monikansalaisuustapausten vähentämistä ja asevelvollisuutta monikansalaisuustapauksissa koskevan vuoden 1963 yleissopimuksen ja sen pöytäkirjojen soveltamiseen;

b) muiden sitovien kansainvälisten asiakirjojen soveltamiseen, siinä määrin kuin tällaiset asiakirjat ovat yhdenmukaisia tämän yleissopimuksen kanssa, niiden sopimusvaltioiden välisissä suhteissa, jotka ovat näiden asiakirjojen sitomia.

X luku

Loppumääräykset

27 artikla

Allekirjoittaminen ja voimaantulo

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Euroopan neuvoston jäsenvaltioille ja Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet yleissopimuksen valmisteluun. Nämä valtiot voivat ilmaista suostumuksensa tulla tämän yleissopimuksen sitomiksi

a) allekirjoittamalla sen ratifioimis- tai hyväksymisvaraumitta; tai

Council of Europe that it will apply the provisions of Chapter VII excluded at the time of signature or in its instrument of ratification, acceptance, approval or accession. This notification shall become effective as from the date of its receipt.

Article 26

Effects of this Convention

1. The provisions of this Convention shall not prejudice the provisions of internal law and binding international instruments which are already in force or may come into force, under which more favourable rights are or would be accorded to individuals in the field of nationality.

2. This Convention does not prejudice the application of:

a) the 1963 Convention on the Reduction of Cases of Multiple Nationality and Military Obligations in Cases of Multiple Nationality and its Protocols;

b) other binding international instruments in so far as such instruments are compatible with this Convention, in the relationship between the States Parties bound by these instruments.

Chapter X

Final clauses

Article 27

Signature and entry into force

1. This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe and the non-member States which have participated in its elaboration. Such States may express their consent to be bound by:

a) signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or

b) allekirjoittamalla sen ratifioimis- tai hyväksymisvaraumin ja sen jälkeen ratifioimalla tai hyväksymällä sen.

Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

2. Tämä yleissopimus tulee voimaan kaikkien niiden valtioiden osalta, jotka ovat ilmaisseet suostumuksensa tulla yleissopimuksen sitomiksi, seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona kolme Euroopan neuvoston jäsenvaltiota on ilmaissut suostumuksensa tulla tämän yleissopimuksen sitomiksi edellisen kappaleen määräysten mukaisesti.

3. Sellaisen sopimusvaltion osalta, joka myöhemmin ilmoittaa tulevansa yleissopimuksen sitomaksi, yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona se on allekirjoittanut yleissopimuksen tai tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

28 artikla

Yleissopimukseen liittyminen

1. Tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen Euroopan neuvoston ministerikomitea voi kutsua sellaisen Euroopan neuvoston ulkopuolisen valtion, joka ei ole osallistunut yleissopimuksen valmisteluun, liittymään tähän yleissopimukseen.

2. Tähän yleissopimukseen liittyvän valtion osalta yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona liittymiskirja on talletettu Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

29 artikla

Varaumat

1. Tämän yleissopimuksen I, II ja VI luvun määräyksiin ei voi tehdä varaumia. Valtio voi allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tai

b) signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

2. This Convention shall enter into force, for all States having expressed their consent to be bound by the Convention, on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by this Convention in accordance with the provisions of the preceding paragraph.

3. In respect of any State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 28

Accession

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any non-member State of the Council of Europe which has not participated in its elaboration to accede to this Convention.

2. In respect of any acceding State, this Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 29

Reservations

1. No reservations may be made to any of the provisions contained in Chapters I, II and VI of this Convention. Any State may, at the

tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa tehdä yhden tai useamman varauman yleissopimuksen muihin määräyksiin, edellyttäen että varaumat ovat tämän yleissopimuksen tavoitteen ja tarkoituksen mukaisia.

2. Valtio, joka tekee yhden tai useamman varauman, ilmoittaa Euroopan neuvoston pääsihteerille sen valtiosisäisen lainsäädännön asiaan liittyvän sisällön tai muut asiaan liittyvät tiedot.

3. Valtio, joka on tehnyt yhden tai useamman varauman 1 kappaleen mukaisesti, harkitsee varaumien peruuttamista kokonaan tai osittain heti, kun olosuhteet sen sallivat. Tällainen peruutus tehdään Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella, ja se on voimassa ilmoituksen vastaanottopäivästä lukien.

4. Valtio, joka laajentaa tämän yleissopimuksen soveltamisen koskemaan 30 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua selityksessä mainittua aluetta, voi kyseisen alueen osalta tehdä yhden tai useamman varauman edellisten kappaleiden määräysten mukaisesti.

5. Sopimusvaltio, joka on tehnyt varaumia yleissopimuksen VII luvun määräyksiin, ei voi vaatia, että jokin toinen sopimusvaltio soveltaa mainittuja määräyksiä, paitsi siinä laajuudessa kuin se on itse hyväksynyt nämä määräykset.

30 artikla

Alueellinen määräys

1. Valtio voi allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa määrittää alueen tai alueet, joihin tätä yleissopimusta sovelletaan.

2. Valtio voi myöhemmin Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla selityksellä laajentaa tämän yleissopimuksen soveltamisen koskemaan muuta selityksessä määritettyä aluetta, jonka kansainvälisistä suhteista se

time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, make one or more reservations to other provisions of the Convention so long as they are compatible with the object and purpose of this Convention.

2. Any State which makes one or more reservations shall notify the Secretary General of the Council of Europe of the relevant contents of its internal law or of any other relevant information.

3. A State which has made one or more reservations in accordance with paragraph 1 shall consider withdrawing them in whole or in part as soon as circumstances permit. Such withdrawal shall be made by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe and shall become effective as from the date of its receipt.

4. Any State which extends the application of this Convention to a territory mentioned in the declaration referred to in Article 30, paragraph 2, may, in respect of the territory concerned, make one or more reservations in accordance with the provisions of the preceding paragraphs.

5. A State Party which has made reservations in respect of any of the provisions in Chapter VII of the Convention may not claim application of the said provisions by another State Party save in so far as it has itself accepted these provisions.

Article 30

Territorial application

1. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2. Any State may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for

vastaa tai jonka puolesta se on toimivaltainen tekemään sitoumuksia. Tällaisen alueen osalta yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut selityksen.

3. Kahden edellisen kappaleen nojalla tehty selitys voidaan peruuttaa minkä tahansa selityksessä määritetyn alueen osalta pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella. Peruutus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

31 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi milloin tahansa irtisanoa yleissopimuksen kokonaan tai ainoastaan VII luvun Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitetulla ilmoituksella.

2. Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, kun on kulunut kolme kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

32 artikla

Pääsihteerin ilmoitukset

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, yleissopimuksen allekirjoittaneille valtioille, tämän yleissopimuksen sopimuspuolille ja muille valtioille, jotka ovat liittyneet tähän yleissopimukseen

- a) allekirjoittamisista;
- b) ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjojen tallettamisista;

whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 31

Denunciation

1. Any State Party may at any time denounce the Convention as a whole or Chapter VII only by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of notification by the Secretary General.

Article 32

Notifications by the Secretary General

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any Signatory, any Party and any other State which has acceded to this Convention of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

c) tämän yleissopimuksen 27 tai 28 artiklan mukaisista voimaantulopäivistä;

d) tämän yleissopimuksen 29 artiklan mukaisesti tehdyistä varaumista ja niiden peruutuksista;

e) tämän yleissopimuksen 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30 ja 31 artiklan nojalla tehdyistä ilmoituksista tai selityksistä;

f) muista tähän yleissopimukseen liittyvistä toimista, ilmoituksista tai tiedonannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Strasbourgissa 6 päivänä marraskuuta 1997 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle, Euroopan neuvoston ulkopuolisille valtioille, jotka ovat osallistuneet tämän yleissopimuksen valmisteluun, sekä valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen.

c) any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 27 or 28 of this Convention;

d) any reservation and withdrawal of reservations made in pursuance of the provisions of Article 29 of this Convention;

e) any notification or declaration made under the provisions of Articles 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30 and 31 of this Convention;

f) any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg, this sixth day of November 1997, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention and to any State invited to accede to this Convention.

**YLEISSOPIMUS KANSALAIUUDET-
TOMUUDEN VÄHENTÄMISESTÄ****CONVENTION ON THE REDUCTION OF
STATELESSNESS**

Sopimusvaltiot, jotka noudattavat Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 4 päivänä joulukuuta 1954 hyväksymää päätöslauselmaa 896 (IX) ja pitävät toivottavana vähentää kansalaisuudettomuutta kansainvälisellä sopimuksella, ovat sopineet seuraavasta:

The Contracting States , Acting in pursuance of resolution 896 (IX), adopted by the General Assembly of the United Nations on 4 December 1954, Considering it desirable to reduce statelessness by international agreement, Have agreed as follows:

1 artikla**Article 1**

1. Sopimusvaltio myöntää kansalaisuuden alueellaan syntyneelle henkilölle, joka muuten olisi kansalaisuudeton. Kansalaisuus myönnetään

1. A Contracting State shall grant its nationality to a person born in its territory who would otherwise be stateless. Such nationality shall be granted:

a) lain perusteella lapsen syntyessä tai

(a) At birth, by operation of law, or

b) hakemuksesta, jonka asianomainen henkilö on tehnyt tai joka on tehty hänen puolestaan asianomaiselle viranomaiselle siten kuin kansallisessa lainsäädännössä säädetään. Tällaista hakemusta ei voi hylätä, jollei tämän artiklan 2 kappaleessa toisin määrätä.

(b) Upon an application being lodged with the appropriate authority, by or on behalf of the person concerned, in the manner prescribed by the national law. Subject to the provisions of paragraph 2 of this article, no such application may be rejected.

Sopimusvaltio joka säätää, että kansalaisuus myönnetään tämän kappaleen b kohdan mukaisesti, voi myös säätää, että kansalaisuus myönnetään lain perusteella sellaisessa iässä ja sellaisin ehdoin, joista säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

A Contracting State which provides for the grant of its nationality in accordance with subparagraph (b) of this paragraph may also provide for the grant of its nationality by operation of law at such age and subject to such conditions as may be prescribed by the national law.

2. Sopimusvaltio voi asettaa tämän artiklan 1 kappaleen b kohdan mukaiselle kansalaisuuden myöntämiselle yhden tai useamman seuraavista ehdoista:

2. A Contracting State may make the grant of its nationality in accordance with subparagraph (b) of paragraph 1 of this article subject to one or more of the following conditions:

a) Hakemus tehdään sopimusvaltion asettaman määräajan kuluessa, joka alkaa viimeistään kahdeksantoista vuoden iässä ja päättyy aikaisintaan kahdenkymmenen vuoden iässä, kuitenkin siten, että asianomaiselle henkilölle annetaan vähintään yksi vuosi

(a) That the application is lodged during a period, fixed by the Contracting State, beginning not later than at the age of eighteen years and ending not earlier than at the age of twenty-one years, so, however, that the person concerned shall be allowed at least one

aikaa tehdä hakemus itse tarvitsematta siihen laillista lupaa.

b) Asianomainen henkilö on asunut sopimusvaltion alueella asianomaisen valtion määräämän ajan, joka on enintään viisi vuotta välittömästi ennen hakemuksen tekemistä ja kaikkiaan enintään kymmenen vuotta.

c) Asianomaista henkilöä ei ole tuomittu kansallista turvallisuutta vastaan tehdystä rikoksesta, eikä häntä ole tuomittu rikoksesta viiden vuoden tai sitä pitempään vankeusrangaistukseen.

d) Asianomainen henkilö on aina ollut kansalaisuudeton.

3. Tämän artiklan 1 kappaleen b kohdan ja 2 kappaleen määräysten estämättä sopimusvaltion alueella avioliitossa syntynyt lapsi, jonka äiti on asianomaisen valtion kansalainen, saa syntyessään tämän valtion kansalaisuuden, jos hän muuten olisi kansalaisuudeton.

4. Sopimusvaltio myöntää kansalaisuuden henkilölle, joka muuten olisi kansalaisuudeton ja joka ei voi saada sen sopimusvaltion kansalaisuutta, jonka alueella hän on syntynyt, koska hän on ohittanut hakemuksen tekemiselle määrätyn iän tai koska hän ei täytä asumiselle asetettuja ehtoja, jos jompikumpi henkilön vanhemmista oli hänen syntyessään ensin mainitun sopimusvaltion kansalainen. Jos henkilön vanhemmat eivät olleet hänen syntyessään saman valtion kansalaisia, kysymys siitä, määräytyykö henkilön kansalaisuus isän vai äidin kansalaisuuden mukaan, määritetään asianomaisen sopimusvaltion kansallisessa lainsäädännössä. Jos kansalaisuuden saaminen edellyttää hakemusta, hakija tekee hakemuksen, tai hakemus tehdään hänen puolestaan, asianomaiselle viranomaiselle siten kuin kansallisessa lainsäädännössä säädetään. Tällaista hakemusta ei hylätä, jollei tämän artiklan 5 kappaleessa toisin määrätä.

year during which he may himself make the application without having to obtain legal authorization to do so;

(b) That the person concerned has habitually resided in the territory of the Contracting State for such period as may be fixed by that State, not exceeding five years immediately preceding the lodging of the application nor ten years in all;

(c) That the person concerned has neither been convicted of an offence against national security nor has been sentenced to imprisonment for a term of five years or more on a criminal charge;

(d) That the person concerned has always been stateless.

3. Notwithstanding the provisions of paragraphs 1 (b) and 2 of this article, a child born in wedlock in the territory of a Contracting State, whose mother has the nationality of that State, shall acquire at birth that nationality if it otherwise would be stateless.

4. A Contracting State shall grant its nationality to a person who would otherwise be stateless and who is unable to acquire the nationality of the Contracting State in whose territory he was born because he has passed the age for lodging his application or has not fulfilled the required residence conditions, if the nationality of one of his parents at the time of the person's birth was that of the Contracting State first above-mentioned. If his parents did not possess the same nationality at the time of his birth, the question whether the nationality of the person concerned should follow that of the father or that of the mother shall be determined by the national law of such Contracting State. If application for such nationality is required, the application shall be made to the appropriate authority by or on behalf of the applicant in the manner prescribed by the national law. Subject to the provisions of paragraph 5 of this article, such application shall not be refused.

5. Sopimusvaltio voi asettaa tämän artiklan 4 kappaleen mukaiselle kansalaisuuden myöntämiselle yhden tai useamman seuraavista ehdoista:

a) Hakemus tehdään, ennen kuin hakija saavuttaa sopimusvaltion määräämän iän, joka ei saa olla vähemmän kuin kaksikymmentäkolme vuotta.

b) Asianomainen henkilö on asunut sopimusvaltion alueella välittömästi ennen hakeuksen tekemistä sopimusvaltion määräämän ajan, joka on enintään kolme vuotta.

c) Asianomainen henkilö on aina ollut kansalaisuudeton.

2 artikla

Sopimusvaltion alueelta löydetyn löytölapsen katsotaan päinvastaisten todisteiden puuttessa syntyneen tällä alueella vanhemmista, jotka ovat asianomaisen valtion kansalaisia.

3 artikla

Tämän yleissopimuksen mukaisten sopimusvaltioiden velvoitteiden määrittämiseksi syntymisen aluksessa tai ilma-aluksessa katsotaan tapahtuneen sen valtion alueella, jonka lipun alla alus purjehtii, tai vastaavasti sen valtion alueella, jossa ilma-alus on rekisteröity.

4 artikla

1. Sopimusvaltio myöntää kansalaisuuden henkilölle, joka ei ole syntynyt sopimusvaltion alueella ja joka muuten olisi kansalaisuudeton, jos jompikumpi henkilön vanhemmista oli tämän syntyessä asianomaisen valtion kansalainen. Jos henkilön vanhemmat eivät olleet tämän syntyessä saman valtion kansalaisia, kysymys siitä, määräytyykö henkilön kansalaisuus isän vai äidin kansalaisuuden

5. The Contracting State may make the grant of its nationality in accordance with the provisions of paragraph 4 of this article subject to one or more of the following conditions:

(a) That the application is lodged before the applicant reaches an age, being not less than twenty-three years, fixed by the Contracting State;

(b) That the person concerned has habitually resided in the territory of the Contracting State for such period immediately preceding the lodging of the application, not exceeding three years, as may be fixed by that State;

(c) That the person concerned has always been stateless.

Article 2

A foundling found in the territory of a Contracting State shall, in the absence of proof to the contrary, be considered to have been born within that territory of parents possessing the nationality of that State.

Article 3

For the purpose of determining the obligations of Contracting States under this Convention, birth on a ship or in an aircraft shall be deemed to have taken place in the territory of the State whose flag the ship flies or in the territory of the State in which the aircraft is registered, as the case may be.

Article 4

1. A Contracting State shall grant its nationality to a person, not born in the territory of a Contracting State, who would otherwise be stateless, if the nationality of one of his parents at the time of the person's birth was that of that State. If his parents did not possess the same nationality at the time of his birth, the question whether the nationality of the person concerned should follow that of

mukaan, määritetään sopimusvaltion kansallisessa lainsäädännössä. Kansalaisuus myönnetään tämän kappaleen määräysten mukaisesti

the father or that of the mother shall be determined by the national law of such Contracting State. Nationality granted in accordance with the provisions of this paragraph shall be granted:

a) lain perusteella lapsen syntyessä tai

(a) At birth, by operation of law, or

b) hakemuksesta, jonka asianomainen henkilö on tehnyt tai joka on tehty hänen puolestaan asianomaiselle viranomaiselle siten kuin kansallisessa lainsäädännössä säädetään. Tällaista hakemusta ei voi hylätä, jollei tämän artiklan 2 kappaleessa toisin määrätä.

(b) Upon an application being lodged with the appropriate authority, by or on behalf of the person concerned, in the manner prescribed by the national law. Subject to the provisions of paragraph 2 of this article, no such application may be rejected.

2. Sopimusvaltio voi asettaa tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettulle kansalaisuuden myöntämiselle yhden tai useamman seuraavista ehdoista:

2. A Contracting State may make the grant of its nationality in accordance with the provisions of paragraph 1 of this article subject to one or more of the following conditions:

a) Hakemus tehdään, ennen kuin hakija saavuttaa sopimusvaltion määräämän iän, joka on vähintään kaksikymmentäkolme vuotta.

(a) That the application is lodged before the applicant reaches an age, being not less than twenty-three years, fixed by the Contracting State;

b) Asianomainen henkilö on asunut sopimusvaltion alueella välittömästi ennen hakemuksen tekemistä sopimusvaltion määräämän ajan, joka on enintään kolme vuotta.

(b) That the person concerned has habitually resided in the territory of the Contracting State for such period immediately preceding the lodging of the application, not exceeding three years, as may be fixed by that State;

c) Asianomaista henkilöä ei ole tuomittu kansallista turvallisuutta vastaan tehdystä rikoksesta.

(c) That the person concerned has not been convicted of an offence against national security;

d) Asianomainen henkilö on aina ollut kansalaisuudeton.

(d) That the person concerned has always been stateless.

5 artikla

Article 5

1. Jos sopimusvaltion lain mukaan henkilön siviilisäädys tapahtuva muutos kuten avioliiton solmiminen tai purkautuminen, isyyden vahvistaminen, lapsen tunnustaminen tai lapsiksiottaminen aiheuttaa kansalaisuuden menettämisen, kansalaisuuden menettämisen ehtona on, että henkilöllä on jonkin toisen valtion kansalaisuus tai että hän saa jonkin toisen valtion kansalaisuuden.

1. If the law of a Contracting State entails loss of nationality as a consequence of any change in the personal status of a person such as marriage, termination of marriage, legitimation, recognition or adoption, such loss shall be conditional upon possession or acquisition of another nationality.

2. Jos sopimusvaltion lain mukaan avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi menettää sopimusvaltion kansalaisuuden isyyden tunnustamisen vuoksi, hänelle annetaan mahdollisuus saada kansalaisuus takaisin asianomaiselle viranomaiselle tehtävällä kirjallisella hakemuksella. Tällaista hakemusta koskevat ehdot eivät saa olla ankarammat kuin tämän yleissopimuksen 1 artiklan 2 kappaleessa määrättyt ehdot.

6 artikla

Jos sopimusvaltion laissa säädetään, että henkilön puoliso tai lapset menettävät sopimusvaltion kansalaisuuden sen seurauksena, että asianomainen henkilö menettää tai häneltä otetaan pois sopimusvaltion kansalaisuus, kansalaisuuden menettämisen ehtona tulee olla, että puolisoilla ja lapsilla on jonkin toisen valtion kansalaisuus tai että he saavat jonkin toisen valtion kansalaisuuden.

7 artikla

1.a) Jos sopimusvaltion lainsäädäntö sallii kansalaisuudesta vapautumisen, vapautumisen ei tule johtaa kansalaisuuden menettämiseen, ellei asianomaisella henkilöllä ole tai ellei hän saa jonkin toisen valtion kansalaisuutta.

b) Tämän kappaleen a kohdan määräyksiä ei sovelleta tapauksiin, joissa niiden soveltaminen olisi ristiriidassa Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 10 päivänä joulukuuta 1948 hyväksymän ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 13 ja 14 artiklassa todettujen periaatteiden kanssa.

2. Sopimusvaltion kansalainen, joka hakee vieraan valtion kansalaisuutta, ei menetä kansalaisuuttaan, ellei hän saa tämän toisen valtion kansalaisuutta tai ellei hän ole saanut vakuutusta siitä, että hän saa tämän toisen valtion kansalaisuuden.

3. Jollei tämän artiklan 4 ja 5 kappaleessa toisin määrätä, sopimusvaltion kansalainen ei menetä kansalaisuuttaan maasta poistumisen, ulkomailla oleskelun, ilmoittautumisen lai-

2. If, under the law of a Contracting State, a child born out of wedlock loses the nationality of that State in consequence of a recognition of affiliation, he shall be given an opportunity to recover that nationality by written application to the appropriate authority, and the conditions governing such application shall not be more rigorous than those laid down in paragraph 2 of article 1 of this Convention.

Article 6

If the law of a Contracting State provides for loss of its nationality by a person's spouse or children as a consequence of that person losing or being deprived of that nationality, such loss shall be conditional upon their possession or acquisition of another nationality.

Article 7

1. (a) If the law of a Contracting State entails loss or renunciation of nationality, such renunciation shall not result in loss of nationality unless the person concerned possesses or acquires another nationality;

(b) The provisions of subparagraph (a) of this paragraph shall not apply where their application would be inconsistent with the principles stated in articles 13 and 14 of the Universal Declaration of Human Rights approved on 10 December 1948 by the General Assembly of the United Nations.

2. A national of a Contracting State who seeks naturalization in a foreign country shall not lose his nationality unless he acquires or has been accorded assurance of acquiring the nationality of that foreign country.

3. Subject to the provisions of paragraphs 4 and 5 of this article, a national of a Contracting State shall not lose his nationality, so as to become stateless, on the ground of depar-

minlyömisen tai muun vastaavan syyn perusteella, jos hänestä tulee sen seurauksena kansalaisuudeton.

4. Kansalaisuuden saanut henkilö voi menettää kansalaisuutensa sillä perusteella, että hän oleskelee ulkomailla asianomaisen sopimusvaltion lainsäädännössä määritellyn ajan, joka on vähintään seitsemän peräkkäistä vuotta, jos hän ei ilmoita asianomaisille viranomaisille aikovansa säilyttää kansalaisuutensa.

5. Sopimusvaltio voi säätää kansallisessa lainsäädännössään, että sen alueen ulkopuolella syntyneen sopimusvaltion kansalaisen kansalaisuuden säilyttäminen sen jälkeen, kun on kulunut vuosi tämän täysi ikäiseksi tulosta, edellyttää, että asianomainen henkilö asuu kyseisellä hetkellä asianomaisen sopimusvaltion alueella tai että hän ilmoittautuu asianomaiselle viranomaiselle.

6. Tässä artiklassa mainittuja olosuhteita lukuun ottamatta henkilö ei menetä sopimusvaltion kansalaisuutta, jos hänestä tulisi sen seurauksena kansalaisuudeton, sen estämättä, että kansalaisuuden menettämistä ei nimenomaisesti kielletä missään muussa tämän yleissopimuksen määräyksessä.

8 artikla

1. Sopimusvaltio ei saa ottaa henkilöltä kansalaisuutta pois, jos henkilöstä tulisi sen seurauksena kansalaisuudeton.

2. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 kappaleessa määrätään, henkilöltä voidaan ottaa pois sopimusvaltion kansalaisuus

a) olosuhteissa, joissa on 7 artiklan 4 ja 5 kappaleen nojalla sallittua, että henkilö menettää kansalaisuutensa;

b) jos kansalaisuus on saatu väärin tietojen antamisella tai petoksella.

3. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 kappaleessa määrätään, sopimusvaltio voi pi-

ture, residence abroad, failure to register or on any similar ground.

4. A naturalized person may lose his nationality on account of residence abroad for a period, not less than seven consecutive years, specified by the law of the Contracting State concerned if he fails to declare to the appropriate authority his intention to retain his nationality.

5. In the case of a national of a Contracting State, born outside its territory, the law of that State may make the retention of its nationality after the expiry of one year from his attaining his majority conditional upon residence at that time in the territory of the State or registration with the appropriate authority.

6. Except in the circumstances mentioned in this article, a person shall not lose the nationality of a Contracting State, if such loss would render him stateless, notwithstanding that such loss is not expressly prohibited by any other provision of this Convention.

Article 8

1. A Contracting State shall not deprive a person of his nationality if such deprivation would render him stateless.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this article, a person may be deprived of the nationality of a Contracting State:

(a) In the circumstances in which, under paragraphs 4 and 5 of article 7, it is permissible that a person should lose his nationality;

(b) Where the nationality has been obtained by misrepresentation or fraud.

3. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this article, a Contracting State

dättää itselleen oikeuden ottaa henkilöltä pois tämän kansalaisuus, jos se allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen määrittelee pidättävänsä itselleen tällaisen oikeuden yhdellä tai useammalla seuraavista perusteista, jotka sisältyvät kyseisellä hetkellä valtion kansalliseen lainsäädäntöön:

a) Henkilö on vastoin lojaliteettivelvoitetaan sopimusvaltiota kohtaan

i) sopimusvaltion nimenomaisesta kiellostä huolimatta tehnyt palveluksia tai jatkanut palveluksien tekemistä jollekin toiselle valtiolle tai vastaanottanut palkkioita tai jatkanut palkkioiden vastaanottamista joltain toiselta valtiolta tai

ii) käyttäytynyt tavalla, joka vakavasti vaarantaa valtion elintärkeitä etuja;

b) Henkilö on vannonut uskollisuusvalan tai antanut virallisen uskollisuusvakuutuksen jollekin toiselle valtiolle tai osoittanut selvästi päättäneensä olla osoittamatta uskollisuutta sopimusvaltiota kohtaan.

4. Sopimusvaltio ei käytä tämän artiklan 2 ja 3 kappaleessa sallittua oikeutta ottaa pois kansalaisuus muutoin kuin lain mukaisesti, ja laissa säädetään asianomaisen henkilön oikeudesta oikeudenmukaiseen käsittelyyn tuomioistuimessa tai muussa riippumattomassa toimielimessä.

9 artikla

Sopimusvaltio ei voi ottaa henkilön tai henkilöryhmän kansalaisuutta pois rodun tai etnisten, uskonnollisten tai poliittisten syiden perusteella.

10 artikla

1. Kaikkien sopimusvaltioiden välisten sopimusten, joissa määrätään alueen siirtämisestä valtiolta toiselle, tulee sisältää määräykset, joiden tarkoituksena on varmistaa, ettei kenestäkään tule kansalaisuudetonta aluesiir-

may retain the right to deprive a person of his nationality, if at the time of signature, ratification or accession it specifies its retention of such right on one or more of the following grounds, being grounds existing in its national law at that time:

(a) That, inconsistently with his duty of loyalty to the Contracting State, the person:

(i) Has, in disregard of an express prohibition by the Contracting State rendered or continued to render services to, or received or continued to receive emoluments from, another State, or

(ii) Has conducted himself in a manner seriously prejudicial to the vital interests of the State;

(b) That the person has taken an oath, or made a formal declaration, of allegiance to another State, or given definite evidence of his determination to repudiate his allegiance to the Contracting State.

4. A Contracting State shall not exercise a power of deprivation permitted by paragraphs 2 or 3 of this article except in accordance with law, which shall provide for the person concerned the right to a fair hearing by a court or other independent body.

Article 9

A Contracting State may not deprive any person or group of persons of their nationality on racial, ethnic, religious or political grounds.

Article 10

1. Every treaty between Contracting States providing for the transfer of territory shall include provisions designed to secure that no person shall become stateless as a result of the transfer. A Contracting State shall use its

ron vuoksi. Sopimusvaltion tulee kaikin tavoin pyrkiä varmistamaan, että kaikki tällaiset sopimukset, jotka se tekee tämän yleissopimuksen ulkopuolisten valtioiden kanssa, sisältävät tällaiset määräykset.

2. Tällaisten määräysten puuttuessa sopimusvaltio, jolle alue siirretään tai joka muuten saa alueen, myöntää kansalaisuuden henkilöille, joista muuten tulisi alueen siirtämisen tai saamisen seurauksena kansalaisuudettomia.

11 artikla

Sopimusvaltiot edistävät sellaisen toimielimen perustamista Yhdistyneiden Kansakuntien yhteyteen mahdollisimman pian kuudennen ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen, jota tämän yleissopimuksen etuja koskevan vaatimuksen esittävä henkilö voi pyytää tutkimaan vaatimuksensa ja auttamaan vaatimuksen esittämisessä asianomaiselle viranomaiselle.

12 artikla

1. Sellaisen sopimusvaltion osalta, joka ei myönnä kansalaisuutta lain perusteella lapsen syntyessä tämän yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen tai 4 artiklan 1 kappaleen mukaisesti, 1 artiklan 1 kappaleen ja vastaavasti 4 artiklan 1 kappaleen määräyksiä sovelletaan ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa ja sen voimaantulon jälkeen syntyneisiin henkilöihin.

2. Tämän yleissopimuksen 1 artiklan 4 kappaleen määräyksiä sovelletaan ennen yleissopimuksen voimaantuloa ja sen voimaantulon jälkeen syntyneisiin henkilöihin.

3. Tämän yleissopimuksen 2 artiklan määräyksiä sovelletaan ainoastaan niihin löytölapsiin, jotka löydetään sopimusvaltion alueelta sen jälkeen, kun yleissopimus on tullut asianomaisen valtion osalta voimaan.

13 artikla

Tätä yleissopimusta ei tulkita niin, että se vaikuttaa sellaisiin kansalaisuudettomuuden

best endeavours to secure that any such treaty made by it with a State which is not a Party to this Convention includes such provisions.

2. In the absence of such provisions a Contracting State to which territory is transferred or which otherwise acquires territory shall confer its nationality on such persons as would otherwise become stateless as a result of the transfer or acquisition.

Article 11

The Contracting States shall promote the establishment within the framework of the United Nations, as soon as may be after the deposit of the sixth instrument of ratification or accession, of a body to which a person claiming the benefit of this Convention may apply for the examination of his claim and for assistance in presenting it to the appropriate authority.

Article 12

1. In relation to a Contracting State which does not, in accordance with the provisions of paragraph 1 of article 1 or of article 4 of this Convention, grant its nationality at birth by operation of law, the provisions of paragraph 1 of article 1 or of article 4, as the case may be, shall apply to persons born before as well as to persons born after the entry into force of this Convention.

2. The provisions of paragraph 4 of article 1 of this Convention shall apply to persons born before as well as to persons born after its entry into force.

3. The provisions of article 2 of this Convention shall apply only to foundlings found in the territory of a Contracting State after the entry into force of the Convention for that State.

Article 13

This Convention shall not be construed as affecting any provisions more conducive to

vähentämistä edistäviin määräyksiin, jotka sisältyvät sopimusvaltioiden tällä hetkellä voimassa olevaan tai myöhemmin voimaan tulevaan lainsäädäntöön tai johonkin muuhun kahden tai useamman sopimusvaltion välillä tällä hetkellä voimassa olevaan tai myöhemmin voimaan tulevaan yleissopimukseen tai muuhun valtiosopimukseen.

14 artikla

Tämän yleissopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat sopimusvaltioiden väliset riidat, joita ei voida sopia muulla tavoin, saatetaan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistaviksi minkä tahansa riidan osapuolen pyynnöstä.

15 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan kaikkiin itsehallintoa vailla oleviin alueisiin, huoltohallintoalueisiin, siirtomaihin ja muihin emämaahan kuulumattomiin alueisiin, joiden kansainvälisistä suhteista sopimusvaltio vastaa. Allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan tämän yleissopimuksen tai liittyessään siihen asianomainen sopimusvaltio ilmoittaa, jollei tämän artiklan 2 kappaleessa toisin määrätä, sen emämaahan kuulumattoman alueen tai ne emämaahan kuulumattomat alueet, joihin yleissopimusta sovelletaan ipso facto tällaisen allekirjoittamisen, ratifioinnin tai liittymisen perusteella.

2. Tapauksissa, joissa emämaahan kuulumatonta aluetta ei kohdella kansalaisuuden osalta samalla tavalla kuin emämaahan kuuluvaa aluetta, tai tapauksissa, joissa sopimusvaltion tai emämaahan kuulumattoman alueen perustuslaki tai käytäntö edellyttää emämaahan kuulumattoman alueen ennakkosuostumusta, jotta yleissopimusta voitaisiin soveltaa kyseiseen alueeseen, asianomainen sopimusvaltio pyrkii saamaan emämaahan kuulumattomalta alueelta vaadittavan suostumuksen kahdentoista kuukauden kuluessa päivästä, jona kyseinen sopimusvaltio on allekirjoittanut tämän yleissopimuksen. Kun tällainen suostumus on saatu, sopimusvaltio ilmoittaa

the reduction of statelessness which may be contained in the law of any Contracting State now or hereafter in force, or may be contained in any other convention, treaty or agreement now or hereafter in force between two or more Contracting States.

Article 14

Any dispute between Contracting States concerning the interpretation or application of this Convention which cannot be settled by other means shall be submitted to the International Court of Justice at the request of any one of the parties to the dispute.

Article 15

1. This Convention shall apply to all non-self-governing, trust, colonial and other non-metropolitan territories for the international relations of which any Contracting State is responsible; the Contracting State concerned shall, subject to the provisions of paragraph 2 of this article, at the time of signature, ratification or accession, declare the non-metropolitan territory or territories to which the Convention shall apply ipso facto as a result of such signature, ratification or accession.

2. In any case in which, for the purpose of nationality, a non-metropolitan territory is not treated as one with the metropolitan territory, or in any case in which the previous consent of a non-metropolitan territory is required by the constitutional laws or practices of the Contracting State or of the non-metropolitan territory for the application of the Convention to that territory, that Contracting State shall endeavour to secure the needed consent of the non-metropolitan territory within the period of twelve months from the date of signature of the Convention by that Contracting State, and when such consent has been obtained the Contracting State

siitä Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Tätä yleissopimusta sovelletaan tällaisessa ilmoituksessa nimettyyn alueeseen tai nimettyihin alueisiin siitä päivästä lukien, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

3. Tämän artiklan 2 kappaleessa mainitun kahdentoista kuukauden määräajan jälkeen sopimusvaltiot ilmoittavat pääsihteerille neuvottelujensa tuloksista niiden emämaahan kuulumattomien alueiden kanssa, joiden kansainvälisistä suhteista ne vastaavat ja joiden suostumusta tämän yleissopimuksen soveltamiseen ei ole saatu.

16 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa elokuun 30 päivästä 1961 toukokuun 31 päivään 1962.

2. Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten

a) kaikille Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioille;

b) kaikille muille valtioille, jotka on kutsuttu osallistumaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansalaisuudettomuuden poistamista tai vähentämistä tulevaisuudessa käsittelevään konferenssiin;

c) kaikille valtioille, jotka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous kutsuu allekirjoittamaan tämän yleissopimuksen tai liittymään siihen.

3. Tämä yleissopimus ratifioidaan, ja ratifiointikirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

4. Tämä yleissopimus on avoinna liittymistä varten tämän artiklan 2 kappaleessa tarkoitetuille valtioille. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

shall notify the Secretary-General of the United Nations. This Convention shall apply to the territory or territories named in such notification from the date of its receipt by the Secretary-General.

3. After the expiry of the twelve-month period mentioned in paragraph 2 of this article, the Contracting States concerned shall inform the Secretary-General of the results of the consultations with those non-metropolitan territories for whose international relations they are responsible and whose consent to the application of this Convention may have been withheld.

Article 16

1. This Convention shall be open for signature at the Headquarters of the United Nations from 30 August 1961 to 31 May 1962.

2. This Convention shall be open for signature on behalf of:

(a) Any State Member of the United Nations;

(b) Any other State invited to attend the United Nations Conference on the Elimination or Reduction of Future Statelessness;

(c) Any State to which an invitation to sign or to accede may be addressed by the General Assembly of the United Nations.

3. This Convention shall be ratified and the instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

4. This Convention shall be open for accession by the States referred to in paragraph 2 of this article. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

17 artikla

Article 17

1. Valtio voi allekirjoittaessaan tai ratifioi-
dessaan tämän yleissopimuksen tai liittyes-
sään siihen tehdä 11, 14 tai 15 artiklaa koske-
van varauksen.

1. At the time of signature, ratification or
accession any State may make a reservation
in respect of articles 11, 14 or 15.

2. Muita tätä sopimusta koskevia varauksia
ei sallita.

2. No other reservations to this Convention
shall be admissible.

18 artikla

Article 18

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kah-
den vuoden kuluttua päivästä, jona kuudes ra-
tifiomis- tai liittymiskirja on talletettu.

1. This Convention shall enter into force
two years after the date of the deposit of the
sixth instrument of ratification or accession.

2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka rati-
fioi tämän yleissopimuksen tai liittyy siihen
kuudennen ratifiomis- tai liittymiskirjan tal-
lettamisen jälkeen, yleissopimus tulee voima-
an yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä
sen jälkeen, kun tällainen valtio on tallettanut
ratifiomis- tai liittymiskirjansa tai päivänä,
jona tämä yleissopimus tulee voimaan tämän
artiklan 1 kappaleen mukaisesti sen mukaan,
kumpi ajankohta on myöhempi.

2. For each State ratifying or acceding to
this Convention after the deposit of the sixth
instrument of ratification or accession, it
shall enter into force on the ninetieth day af-
ter the deposit by such State of its instrument
of ratification or accession or on the date on
which this Convention enters into force in
accordance with the provisions of paragraph
1 of this article, whichever is the later.

19 artikla

Article 19

1. Sopimusvaltio voi milloin tahansa irtisa-
noa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla sii-
tä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien
pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan
asianomaisen sopimusvaltion osalta vuoden
kuluttua päivästä, jona pääsihteeri on vas-
taanottanut ilmoituksen.

1. Any Contracting State may denounce
this Convention at any time by a written noti-
fication addressed to the Secretary-General
of the United Nations. Such denunciation
shall take effect for the Contracting State
concerned one year after the date of its re-
ceipt by the Secretary-General.

2. Tapauksissa, joissa tätä yleissopimusta
on alettu soveltaa sopimusvaltion emämaahan
kuulumattomaan alueeseen 15 artiklan mu-
kaisesti, asianomainen valtio voi milloin ta-
hansa tämän jälkeen asianomaisen alueen
suostumuksella irtisanoa tämän yleissopi-
muksen erikseen kyseisen alueen osalta il-
moittamalla siitä Yhdistyneiden Kansakunti-
en pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan
vuoden kuluttua päivästä, jona pääsihteeri on
vastaanottanut ilmoituksen. Pääsihteeri il-
moittaa kaikille muille sopimusvaltioille irti-
sanomisilmoituksesta ja sen vastaanottopäi-
västä.

2. In cases where, in accordance with the
provisions of article 15, this Convention has
become applicable to a non-metropolitan ter-
ritory of a Contracting State, that State may
at any time thereafter, with the consent of the
territory concerned, give notice to the Secre-
tary-General of the United Nations denounc-
ing this Convention separately in respect to
that territory. The denunciation shall take ef-
fect one year after the date of the receipt of
such notice by the Secretary-General, who
shall notify all other Contracting States of
such notice and the date of receipt thereof.

20 artikla

Article 20

1. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri ilmoittaa kaikille Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioille ja 16 artiklassa tarkoitetuille Yhdistyneiden Kansakuntien ulkopuolisille valtioille

a) 16 artiklan mukaisista allekirjoittamisista, ratifioinneista ja liittymisistä;

b) 17 artiklan mukaisista varaumista;

c) tämän yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesta voimaantulopäivästä;

d) 19 artiklan mukaisista irtisanomisista.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri saattaa viimeistään kuudennen ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen yleiskokouksen tietoon 11 artiklan mukaisesti kysymyksen artiklassa mainitun toimielimen perustamisesta.

1. The Secretary-General of the United Nations shall notify all Members of the United Nations and the non-member States referred to in article 16 of the following particulars:

(a) Signatures, ratifications and accessions under article 16;

(b) Reservations under article 17;

(c) The date upon which this Convention enters into force in pursuance of article 18;

(d) Denunciations under article 19.

2. The Secretary-General of the United Nations shall, after the deposit of the sixth instrument of ratification or accession at the latest, bring to the attention of the General Assembly the question of the establishment, in accordance with article 11, of such a body as therein mentioned.

21 artikla

Article 21

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri rekisteröi tämän yleissopimuksen sen voimaantulopäivänä.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet valtuutetut edustajat ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty New Yorkissa 30 päivänä elokuuta 1961 yhtenä kappaleena, jonka englannin, espanjan, kiinan, ranskan ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien arkistoon. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioille sekä tämän yleissopimuksen 16 artiklassa tarkoitetuille Yhdistyneiden Kansakuntien ulkopuolisille valtioille.

This Convention shall be registered by the Secretary-General of the United Nations on the date of its entry into force.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed this Convention.

Done at New York, this thirtieth day of August, one thousand nine hundred and sixty-one, in a single copy, of which the Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic and which shall be deposited in the archives of the United Nations, and certified copies of which shall be delivered by the Secretary-General of the United Nations to all members of the United Nations and to the non-member States referred to in article 16 of this Convention.